

هیندی له وهرگیپراوهکانی مامۆستا حهقیقی

ئامادهکردنی: کهمال رهحمانی

کورد زیندوووه

قسه ی ههوت و نیو قه پرنی رابردوووه
که سه عدی کوتی کورده هه ر زیندوووه

شه ویکی نه خوش بوو زه لامیکی کورد
له بهر ژانی گورچوووی خه ریک بوو ده مرد

حه کیم هات و دیتی به حالی دژی
کوتی حه سته مه تا به یانی بژی

به ئه مری خودا خووی هه ر ئه و ساته مرد
به لام پاشی چل سالی هه ر مابوو کورد

حه قیقی قسه ی سه عدی وه ک گه وه هرن
به خه لکی بلی بین و لپی داوه رن

کۆلکه زپړینه، عه بباس حه قیقی، لاپه ره ۷۳.

حکایت طیب و گرد

شبی گردی از درد پهلو نخفت
طیبی در آن ناحیت بود و گفت

از این دست کو برگ رز می خورد
عجب دارم ار شب به پایان برد

که در سینه پیکان تیر تبار

به از ثقلِ ماکولِ ناسازگار

گر افتد به یک لقمه در روده بیچ
همه عمرِ نادان برآید به هیچ

قضا را طیب اندر آن شب مُرد
چهل سال از این رفت و زنده ست گُرد

سعدی، بوستان، باب پنجم در رضا.

هه ئۆ

رۆژیکه هه ئۆیه ک به هه وای پاره که ویکه
ده ورووبه ری ده روانی له سه ر دوندی گه ویکه

دوای سووکه سرنجی له په روباڵ و په لی خۆی
شانازی به هیز و قهوه تی هۆز و گه لی خۆی

رووی کرده چیا ی به رز و له هاره ی په روباڵی
پۆلی په له وهر تیی که وهرت ئاهۆی که رولاڵی

هه ر مه وچی هه و بو له شه قه ی باڵی ده هاژان
هه ر له و ده مه وه به رزه فپی چۆ سه فی واژان

له و به رزی یه را سییه ری شاباڵی له عه رزی
دیت و وتی: ئه وروۆکه منم له و په ری به رزی

باڵ و په ری په روازی مه ته عزیمی په وایه

مولکی زهوی نه ورۆکه له ژیر بالی مه دایه

جوولهی په پری میشووله له نیو پووش و په لاشا
حاشار و بزر بوونی له بهر چاوی مه حاشا

موویه کی له سهر به حرری بینم به قهوهی چاو
پیشانی دهدهم سیبهری نه و موویه له بن ناو

کی وهک منه له و عالمه مه پهروازی بلنی کهس
گهر قهقنه سه گهر بازه چ عه نقایه چ کهرکهس

ناگا له که لنینکه وه نه نگیوه جهوانی
بو پۆلی کهوان، تیری حه وادا له کهوانی

نه و تیره که دهر چوو له کهوان کردی کهوانه
لایدا له کهوان بالی هه لۆی کرده نیشانه

وه ختیکی که دی تیری په راویژ به په پری خۆی
دهیگوت: هه موو کهس خۆیه تی هۆی خیر و شه پری خۆی

تاسا بوو له تیژ تپه پری تیرناسن و دارنی
چۆن گه ییه من دهیگوت له سهرووی خه تتی مه دارنی

نه و غه پره یی به یی پیره هه لۆ کردی به بالی
تیریکی بوو له بن بالی درا، بوو به وه بالی

سولتانی سهران سه ره ره ژیر بووه نشیوی
کیت دیوه به ده عیه و غه پره یی مالی نه شیوی

دووی ته‌ختی له سه‌ر ته‌وقی سه‌ری سه‌وزی چیا بوو
ئه‌ورۆ له‌شی زاماری له سه‌ر خاکی سیا بوو

مامۆستا حه‌قیقی، کۆلکه‌زێپینه، لاپه‌ره ٧٨ و ٧٩.

از ماست که بر ماست

روزی ز سر سنگ عقابی به هوا خاست
از بهر طمع بال و پر خویش بیاراست

بر راستی بال نظر کرد و چنین گفت:
امروز همه روی زمین زیر پر ماست

گر اوج بگیرم بپریم از نظر شید
می‌بینم اگر ذره‌ای اندر تک دریاست

گر بر سر خاشاک یکی پشه بجنبد
جنبیدن آن پشه عیان در نظر ماست

بسیار منی کرد و ز تقدیر نترسید
بنگر که ازین چرخ جفاپیشه چه برخاست

ناگه ز کمینگاه یکی سخت‌کهانی
تیری ز قضاو‌قدر انداخت بر او راست

بر بال عقاب آمد آن تیر جگردوز
وز ابر مر او را به سوی خاک فرو کاست

بر خاك بيفتاد و بغلتيد چو ماهى
وانگاه پر خویش کشيد از چپ و از راست

گفتا: عجب است اين كه ز چوب است و ز آهن
اين تيزى و تندى و پريدنش كجا خاست

زى تير ننگه كرد و پر خویش بر او ديد
گفتا: ز كه ناليم كه از ماست كه بر ماست

"حجت" تو منى را ز سر خویش به در كن
بنگر به عقابى كه منى كرد چه ها خاست

ابومعین ناصر بن خسرو قباديانی بلخی.

دل دهرده چي له ده ستم، توخوا بلين به ياران
حه يفي كه ناشكرا بوو رازى دلّم له شاران

دانشتووانى كه شتين، ئه ي بامراده بشنه
تا ئه و چه ليش بينين ديدارى يارى جاران

بروانه ده ورى گه ردوون، دوو پوژه هاتن و چوون
داچينه تووى چاكه ي، بيكه به راو به ياران

دوئشه و له نيو گول و مول، به چريكه خوئندى بولبول:
ئاماده كه ن سه بووحى، ئه ي كوړى مه يگوساران

ئاوئنه يى سكه ندهر، جاميک شه رابى كوئنه

بیخووه تا ببینی، ههرچی ولاتی داران

ئهی خاوهنی که پرامهت، شوکری له شی سلامهت
ئاور به خیر به چه لچه ل، بو بینهوا و هه ژاران

ئاسوودهیی دوو دنیا، مانایه له و دوو پیته
شایانی دۆست و دوژمن، پیکهاتن و موداران

بو کووچه کانی چاکان، رینگهی مهیان نه داوه
گهر تو په سهندی ناکهی، بیگوره کار و باران

ئهو ئاوه تاله سوفی، نئیوی خرابی لینا
شیرین و خو شه بو مه، وهک ماچی گولعوزاران

وه ختیکی ته نگهستی، خو باوی کۆشی مهستی
چونکه گه داش بی ههستی، قاروون ده کهی به پاران

لاړی مه به له دل بهر، چونکی له دهستی ئه ودا
وهک میوی نهرم و نۆلن، تاشهی په نا په ساران

جوانانی فارسی ویژ، له نووی تمه ن ده به خشن
ساقی به ره به شارهت، بو پیری تۆبه کاران

"حافز" مه گهر به خووی بوو، خه رقهی به مهی له نوویژ چوو
ئهی شیخی تۆبه دادهر، پروانه ئیختیاران

ماموستا حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۳۰.

دل می‌رود ز دستم صاحب دلان خدا را
دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز
باشد که باز بینیم دیدار آشنا را

ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون
نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل
هَاتِ الصَّبُوحِ هُبُّوا يَا أَيُّهَا السَّكَارَا

ای صاحب کرامت شکرانه سلامت
روزی تفقدی کن، درویش بی‌نوا را

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است
با دوستان مروت با دشمنان مدارا

در کوی نیک‌نامی ما را گذر ندادند
گر تو نمی‌پسندی، تغییر کن قضا را

آن تلخ‌وش که صوفی أمّ‌الخبائث‌اش خواند
أشهی لَنَا وَ أَحلی مِنْ قُبَلَةِ العُدَارَا

هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی
کاین کیمیای هستی، قارون کند گدا را

سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد

دلبر که در کفِ او موم است سنگ خارا

آیینهُ سکندر جام می است، بنگر!
تا بر تو عرضه دارد احوالِ ملکِ دارا

خوبانِ پارسی گو بخشدگانِ عمرند
ساقی بده بشارت زندانِ پارسا را

"حافظ" به خود نپوشید این خرقة می آلود
ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

حافظ شیرازی

له گه لّ تۆمه وه ره ساقی به کاسان بینه له و باده
ئه ویندارم دلم ناشاده به و باده خه مم راده

به هوئی ئه و بۆنه خوشه ی په رچه می، وا سروه ده یهینئ
دلان خوینن، بلن ئه و پرچه پر چینانه به س باده

له مزل و مائی ئه و جوانانه ئه من و ئه من و ئاسایش؟
که دهنگی زهنگی قافله ی دئی ده لئی بارکه ن به ره و جاده

به مه ی به رمائی نه خشین که ئه گهر پیری موغان فه رمووی
که سالیک شاره زای رازانه، له و په مزانه ئوستاده

شهووی تار و شه پۆلی ئاو و گیزاوی به سامی وا
له کوئی حالی ده بن حالی مه سووکبارانی دلساده

هه موو کارم له خو بیینی به به دنیوی گه بی ئاخر
چلۆن پیم ون ده بی ئه و رازه کاتئ گه بیه ئه و راده

مه رامت گهر وه سالی یاره لئی خافل مه به حافظ
به باده و ماده خو دلخوش که، دنیا باده، لئی لاده

ﷲ ماموستا حه قیقی، شه ونم، چاپی یه که م ۱۳۸۷، لاپه ره ۲۶.

الا یا ایها الساقی ادر کاسا و ناولها
که عشق آسان نهود اول ولی افتاد مشکلها

به بوی نافه ای کاخر صبا زان طره بگشاید
ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم
جرس فریاد می دارد که بر بندید محملها

به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید
که سالک بی خبر نبود ز راه و رسم منزلها

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل
کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها

همه کارم ز خود کامی به بدنای کشید آخر
نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفلها

حضوری گر همی خواهی از او غایب مشو حافظ

متی ما تلق من تهوی دع الدنيا و اهملها

حافظ شیرازی.

هاته مه یخانه ی له مزگه و تپوه دوئی شه و پیری مه
ئه ی برا هاوړپیه کان ئه و چهل چیه ته گبیری مه

روو له قیبله ی چۆن بکه یین ئیمه مریدان چونکه ئه و
روو ده کاته ئه و مه کانه ی جیی خوماره پیری مه

با له ویرانه ی ته ریه ته هاو نشین بین پیکه وه
چونکه ئاوا پړویوه پړۆژی ئه زهل ته قدیری مه

گهر بزانی عه قل، جیی چه ند خو شه دل، له و زولفه دا
عاقلان شیت ده بن و خو داوینه ژیر زنجیری مه

خاتری جه م وه ک نچیری که وته داوی بازی دل
کاتی زولفت کرده وه ده رچوو له ده س ئیچیری مه

رووی جوانت ئایه تیکی خوشی بو لیک داینه وه
له و ده می را پاکی خیر و خوشیه ته فسیری مه

با، له زولفی دای و تاریک بوو له بهر چاوم جیهان
هه ره ئه وه ی پین گه یوه له و سه و دایه بیری ژیری مه

تۆ بلیی ناخو شه و یکی ئه و دلله سه خته ت گری
ئه م هه ناسه ئاگرینه ی سینه که ی شه و گیری مه

تیری ئاهی مه له گه ردوون سه رده کا حافز به سه

خۆت بپاریزه و بکه ره حمی به خۆت له و تیری مه

له ماموستا حه قیقی، شه ونم، چاپی یه که م ۱۳۸۷، لاپه ره ۳۲.

دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
چیست یاران طریقت بعد از این تدبیر ما

ما مریدان روی سوی قبله چون آریم چون
روی سوی خانه ی خمار دارد پیر ما

در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم
کاین چنین رفته ست در عهد ازل تقدیر ما

عقل اگر داند که دل در بند زلفش چون خوش است
عاقلان دیوانه گردند از پی زنجیر ما

مرغ دل را صید جمعیت به دام افتاده بود
زلف بگشادی و باز از دست شد زنجیر ما

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد
زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

باد بر زلف تو آمد شد جهان بر من سیاه
نیست از سودای زلفت بیش از این توفیر ما

با دل سنگینت آیا هیچ درگیرد شبی
آه آشناک و سوز سینه شگیر ما

تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش
رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما

حافظ شیرازی.

خۆزگه بهو ده م که سه ری کووچه ی تۆم مه نزل بوو
کلی چاوم له گلی ده رکی ده رت حاسل بوو

چونکه وه ک سوئسن و گول پا بوو زه مان و دل مان
قسه مان یه ک بوو نه گهرچی به زمان و دل بوو

له دلم دا بوو که قهت راینه بوئیم بن دؤست
داخه که م هه وول و ته قه ل لای من و دل باتل بوو

چوومه مه بخانه شه وئ دیکه به یادی یاران
خوم دلی پر بوو له خوئین چونکه له نه سلا گل بوو

ههرچی پرسیم و گه رام بو سه به بی ئیشی فیراق
کامه کاملته له و باره وه ناکامل بوو

دهوری پیرۆزه نه قیم ده و له تی بوو ئیسحاقی
جوان دره وشین و په له ی، چه شنی مه لی سه رچل بوو

وای چه غه دریک و په ژاریکی ده بینم لیره
ئای له وئ نیعمه ت و خو شی چه به تین و کول بوو

ئه و به ناز رۆین و قاقای که وه که ت دی حافظ
له هه لو هه لمه ت و شاهو له په نا خافل بوو

له‌وه‌رگیر: ماموستا عه‌بباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره ۱۳۸، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

یاد باد آن که سر کوی توام منزل بود
دیده را روشنی از خاکِ درت حاصل بود

راست چون سوسن و گل از اثرِ صحبتِ پاک
بر زبان بود مرا آن چه تو را در دل بود

دل چو از پیِر خرد نقلِ معانی می‌کرد
عشق می‌گفت به شرح آن چه بر او مشکل بود

در دم بود که بی دوست نباشم هرگز
چه توان کرد که سعی من و دل باطل بود

دوش بر یادِ حریفان به خرابات شدم
خم می‌دیدم خون در دل و پا در گل بود

بس بگشتم که بپرسم سببِ دردِ فراق
مفتیِ عقل در این مسئله لایعقل بود

راستی خاتمِ فیروزه‌ بواسحاقی
خوش درخشید ولی دولتِ مستعجل بود

آه از آن جور و تطاول که در این دامگه است
آه از آن سوز و نیازی که در آن محفل بود

ديدي آن قهقهه کبک خرامان حافظ
که ز سرينجه شاهين قضا غافل بود

يوسفی ون بوو ههميسان دپته که نعان خهم مه خو
خانی خهم پوژي ده بينی وهک گولستان خهم مه خو

نهو دلّه غه مگينه حالی چا ده بي دوودل مه به
نهو سهره سهودايييه دي پروو به سامان خهم مه خو

گهر تهمهن ياری بکا ساييکی دی فه سلی به هار
گول ده بيته سایه و انت بولبولی جوان! خهم مه خو

تو که رازی غه يی نازانی هوميدی به رمه ده
پشتی په رده ی لييه تی چاکی نیازان خهم مه خو

سوورپی دنيايه نه گهر دوو روژ به که يفی تو نه بوو
که يف و خو شی دپنه وه وهک جاری جاران خهم مه خو

گهر به عيشقی ديتنی به يتی به پروهی بو حه جي
با له پیت راجی پروو و دالی موغیلان خهم مه خو

گهر بناغه ت هه لکه ني نه وروکه سيلای نه مان
که شتيه و انت چونکه نوو حه، قه ت له تو فان خهم مه خو

گهرچی ريگا زور به ترسه و نادياره مه نریش
ئاخري کوتايی دي ريگهی بيابان خهم مه خو

چۆنیه تی ئیمه له دووری یار و سه رکۆنه ی ره قیب
پاکی پروون و سوووره لای زانایی رازان خه م مه خو

حافزا له و کۆنه کوخه و خه لوه تی شه وگاری تار
زیکر و فیکرت تا دو عایه و ده رسی قورئان خه م مه خو

له وه رگیپ: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۱۴۸، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

یوسف گمگشته بازآید به کنعان غم مخور
کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور

ای دل غم دیده، حالت به شود دل بد مکن
وین سر شوریده بازآید به سامان غم مخور

گر بهار عمر باشد، باز بر تخت چمن
چتر گل در سر کشی، ای مرغ خوشخوان، غم مخور

هان مشو نومید، چون واقف نه ای از سر غیب
باشد اندر پرده بازی های پنهان، غم مخور

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت
دایماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور

در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم
سرزنش ها گر کند خار مغیلان، غم مخور

ای دل، از سیل فنا بنیادِ هستی برکند
چون تو را نوح است کشتیبان، ز طوفان، غم مخور

گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید
هیچ راهی نیست کان را نیست پایان، غم مخور

حال ما در فرقتِ جانان و ابرام رقیب
جمله می داند خدایِ حال گردان، غم مخور

حافظا! در کنج فقر و خلوت شب های تار
تا بود وردت دعا و درسِ قرآن غم مخور

حافظ شیرازی.

واعیز ئه و کاره ی له نیو میحراب و مینبهردا ده که ن
کاتی ته نیایی له خه لوهت غه پیری کاری وا ده که ن

بۆم له زانای مه جلیسی پرسیه ئه و ئیشکاله ی هه مه
تۆبه داده ر بۆچی بۆ خۆیان له تۆبه ی راده که ن

ره نگه باوه ریان نه بی خۆیان به رۆژی ئاخره ت
وا فرۆفیلێ له کاری حه ق ته عالادا ده که ن

خوا به پیدا که وتوو ان سواری که ری خۆیان که وه
چوون به مال و مولکی دنیا و ئه سپ و ئیستر باده که ن

ده رکی مه یخانه ی ئه وینه ئه ی مه له ک زی کیری بکه
چوون قوری شیلای باده م له وئی ئیحیا ده که ن

جوانیه بئ نه ندازه که ی چه نده ی ده کووژئی عاشقان
عیشقی غه یی دین و بو چینیکی دی جی چا ده که ن

من غولامی پیری مه یخانم که پروتی دهرکی نه و
هینده تیر و بئ نیازن گل به سهر گه نجا ده که ن

ئه ی فه قیری خانه قا، هه سته، له نیو دهری موغان
ده تده نی ئاوئی که به و ئاو هی دلان ئاوا ده که ن

لای به یان دهنگی له لای عه رشویه دی عه قلم گوتی:
په ریه کان بیموایه شیعی حافزی نه جوا ده که ن

له وه رگیپ: ماموستا عه عباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۱۳۴، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

واعظان کاین جلوه در محراب و منبر می کنند
چون به خلوت می روند، آن کار دیگر می کنند

مشکلی دارم، ز دانشمند مجلس باز پرس
توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر می کنند؟

گوییا باور نمی دارند روز داوری
کاین همه قلب و دغل در کار داور می کنند

یا رب این نودولتان را با خر خودشان نشان
کاین همه ناز از غلام تُرک و استر می کنند

بر در میخانه عشق ای ملک! تسبیح گوی
کاندر آن جا طینتِ آدم مُخَمَّر می کنند

حسین بی پایان او چندان که عاشق می کشد
زمره دیگر به عشق از غیب سر برمی کنند

بنده پیر خراباتم که درویشان او
گنج را از بی نیازی خاک بر سر می کنند

ای گدای خانقه برجه که در دیر مغان
می دهند آبی که دلها را توانگر می کنند

صبحدم از عرش می آمد خروشی، عقل گفت
قدسیان گویی که شعرِ حافظ از برمی کنند

رحم حافظ شیرازی، شرح جلالی بر حافظ، ج ۲، ص ۱۰۷۴.
دلم ده سخا نه گهر نه و شوخه شیرازییهی دلتاوايه
به پره سخالی ده که م پیشکesh سه مه رقه ند و بوخارايه

مه یی باقیم ده یه ساقی له جه ننه تدا په یا ناکه ی
قه راغی ناوی روکنا باد و سه یرانگه ی موسه للایه

له شار شپوینه کانی شوخ و شیرینکاره هاوارم
وه هایان سه بری دل بردم که شاهو که و له سه حرایه

نیازیکی نییه به و نیوه چل عیشقه ی مه جوانی یار
چ هه وجیکی به ره نگ و روو هه یه بووکیکی دلخوایه

له شاراوهدی زه مان کهم بیژه باسی موترب و مهی که
به کهس هه لنادری و نه درا به زانین نه و موعه ممایه

نه من له و جوانیه بیوینه یه یوسف هه بووی زانیم
نه وین دینته دهر خوگرتنی په رده ی زولیاخیه

جنیوم پیده، تووکم لیکه، دووعات بو ده کهم چونکه
وه رامی تالی تو شیرینه له و لپوه شه کهرخایه

نه سیحت بگره گوئی گیانه، له گیان شیرینتره لایان
نه وانهی به خته وهر گه نجن سپارده ی پیری زانایه

دو پت کون کرد و شيعرت گوت وهره بیخوینه ووه حافز
به نه زمت هه لده پرژینتی سه ما کومای سوره ییایه

له وهرگیپ: ماموستا عه عباس حه قیقی، شهونم، لاپه ره ۲۸، چاپی یه کهم، سنه ۱۳۸۷.

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را
به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

بده ساقی می باقی که در جنت خواهی یافت
کنار آب رکناباد و گلگشت مصلّا را

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

ز عشق نا تمام ما جمال یار مستغنی است

به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

حدیث از مطرب و می گو و راز دهر کمتر جو
که کس ننگشود و نگشاید به حکمت این معما را

من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

اگر دشنام فرمایی و گر نفرین، دعا گویم
جواب تلخ می زبید لب لعل شکرخا را

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست تر دارند
جوانان سعادتمند، پند پیر دانا را

غزل گفتی و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ
که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۵۴.

شهنم غزه لی ۵

ئه و شوخی په رپروو که شهوی پوویی له لای مه
ئاخو به خه تا پوویه یا دیویه خه تای مه

تا پوویی له بهر چاوی من ئه و چاوی جیهان بین
که س نهیدی که ئه م چاوه چهای دیوه جه فای مه

شهم نهیدی شهوی دی که له ری ئاوری دل چوون

برژاني جهرگ دووکه لي هه ستابوو له لاي مه

دووري له جه مائي نه وه سيلاي سريشکم
جاري بوو له چاوان، بووه توفاني به لاي مه

هو ي باري خه مي هيجه ره له پي که وتني ئيمه
به و ده رده دوچارين و له ده س ده رچوو ده وای مه

دل پي و تم ئاخر به دوعا ده س ده که و ي يار
نه و عومري هه بووم پاکی بووه سه رفي دوعاي مه

ئيحرامي چ بگرم نييه خو قبيله له وي نه
سه عيه چ بکه م روي له ئيو مه روه سه فاي مه

دوي دوکتوره که م پي و تم نه و نوکته، به داخو
ده ردت نييه ده رمانی به قانونی شيفاي مه

نه ي يار وه ره و پر سه هه وائيکی له حافز
پيش نه و ده مه پيميردي خودا بي له دواي مه

وهگير: ماموستا عه عباس حقيقي، شهونم، لاپه ره ۳۴، چاپي يه که م، سنه ۱۳۸۷.

ديوان حافظ غزل ۸۲

آن ترک پري چهره که دوش از بر ما رفت
آيا چه خطا ديد که از راه خطا رفت؟

تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین
کس واقفِ ما نیست که از دیده چه‌ها رفت

بر شمع نرفت از گذر آتشِ دل دوش
آن دود که از سوزِ جگر بر سر ما رفت

دور از رخ تو، دم به دم از گوشه چشمم
سیلابِ سرشک آمد و طوفانِ بلا رفت

از پای فتادیم، چو آمد غم هجران
در درد بگردیم، چو از دست دوا رفت

دل گفت: وصالش به دعا باز توان یافت
عمریست که عمرم همه در کارِ دعا رفت

احرام چه بندیم؟ چو آن قبله نه این جاست
در سعی چه کوشیم؟ چو از مروه صفا رفت

دی گفت طبیب از سرِ حسرت چو مرا دید
هیئات که رنج تو ز قانونِ شفا رفت

ای دوست به پرسیدنِ حافظِ قدمی نه
زان پیش که گویند که از دارِ فنا رفت

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۱۱۴ و ۱۱۵.
شه‌ونم غه‌زه‌لی ۶

ئه‌ی شنه‌ی بای سه‌ه‌ری کوئییه ئه‌ری منزلی یار؟

كامه جىيى دلبەرى عاشق كوژى شوخى نازدار؟

شەو زەنگە و سەفەرەيم، رېگەمە چۆلگەي ئەيمەن
كوا گرى توور و قەرار و برى وادەي ديدار

هەر كەسى دېتە جيهان حالەتى مەستانى هەيە
لە و سەراکۆنەيە بۆم پرسە ئەدى كوا وشيار؟

شارەزاي رەمز و ئىشارانە شياي مزگىنى
رېزە كارى لە ئەويندا نىيە هەروا ساكار

بە هەزار كارى بە تۆپە چلې هەر موويەكى من
چم لە تانە و تەشەرى پەخنە گرىكى بىكار

زولفى زنجىرى دەوى، شىت بوو لە عەقل و دلش
زىزە، خووى داوہ لە ژىر سووچى برۆيدا حاشار

گشتى ئامادەيە بادە و گوول و موترىب ئەمما
يارە جىيى خالىيە، كەلكى نىيە عەيشى بى يار

دل لە تەكەيەي بە خەم و خەلوەتى شىخى وەرەزە
كوئىيە مەيخانەكە، لە كوئىيە كچى چاو بە خومار؟

باي خەزان بۆ چەمەنى ژىنە مەرەنجە حافز
باشى بىر لېكەو، كى دىويە گوئىكى بى خار

له وەرگيرپ: ماموستا عەبباس حەقىقى، شەونم، لاپەرە ۳۶، چاپى يەكەم، سنە ۱۳۸۷.

دیوان حافظ غزل ۱۹

ای نسیم سحر، آرامگه یار کجاست؟
منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست

شبِ تار است و ره وادی ایمن در پیش
آتشِ طور کجا، موعِدِ دیدار کجاست؟

هر که آمد به جهان نقشِ خرابی دارد
در خرابات بگویند که هشیار کجاست؟

آن کس است اهلِ بشارت که اشارت داند
نکته ها هست بسی، محرمِ اسرار کجاست؟

هر سر موی مرا با تو هزاران کار است
ما کجاییم و ملامتگرِ بیکار کجاست؟

باز پرسید ز گیسویِ شکن در شکنش
کاین دلِ غمزده سرگشته گرفتار کجاست؟

ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی
عیش بی یار مهیا نشود یار کجاست

دم از صومعه و صحبت شیخ است ملول
یار ترسایچه کو، خانه خمار کجاست؟

حافظ! از بادِ خزان در چمنِ دهر مرنج

فکر معقول بفرما گل بی خار کجاست؟

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۲۹ و ۳۰.
غزه لی ژماره ۷

ئه ی خوابه شوکر وا ده ری مه یخانه که وازه
له و ده رکه یه چاوم، که ئه وی چاکی نیازه

مه ستن خومه کان و به نه شه و جوش و خرۆشن
ئه و مه ی که له واندایه حه قیقته نه مه جازه

داماوییه، پارانه وه یه، خوازه له ئیمه
له ورا هه موو هه ر ده عیه و سه رمه ستی و نازه

پازیکی له کن که س نه کوتوومه و نه ده شی ئیم
لای دۆستی ده ئیم چونکه ئه وم مه حره می پازه

تاریفی قه فی زولفی به پیچ و خه می دلدار
کو تایی به که س نایه، نییه ئه و قسه تازه

باری خه می مه جنون و خه می په رچه می له یلن
تاجی سه ری مه حموود و قول و قاچی ئه یازه

چاوم وه کوو بازی له هه موو عالهم قووچاند
له و کاته وه چاوم له دوو چاوی وه کوو بازه

ئه و که عبه یی ئیو کووچه ی تو هه ر که سی تیب
ناو چاوی به ره و تا قی برۆت ریک و ته رازه

سووتانی دلی حافزی ئە ی کۆمه لی مه جلیس
پرسن له شه م، ئە و واریده له و سۆز و گودازه

وه رگیپ: ماموستا عه عباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۳۶، چاپی یه که م، سنه ۱۳۸۷.

المِنَّةُ لِلَّهِ که در میکده باز است
زَانِ رُو که مرا بر درِ او رُوِ نیاز است

خم ها همه در جوش و خروشدن ز مستی
وان می که در آن جاست، حقیقت نه مجاز است

از وی همه مستی و غرور است و تکبر
وز ما همه بیچارگی و عجز و نیاز است

رازی که بر غیر نگفتیم و نگوییم
با دوست بگوییم که او محرم راز است

شرح شکن زلفِ خم اندر خم جانان
کوته نتوان کرد که این قصه دراز است

بارِ دلِ مجنون و خم طره لیلی
رخساره محمود و کف پای ایاز است

بردوخته ام دیده چو باز از همه عالم
تا دیده من بر رخ زیبای تو باز است

در کعبه کوی تو هر آن کس که بیاید
از قبله ابروی تو در عین نماز است

ای مجلسیان سوز دل حافظ مسکین
از شمع برسید که در سوز و گداز است

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۵۸ و ۵۹.
غزه‌لی ژماره ۸

بولبولیکی دل به خه‌م نابوویه دهم به‌رگی گولئ
به‌و نه‌وا و به‌رگه‌ش ده‌نالی هه‌ر دلئیک و سه‌د کولئ

پیم وت ئاخ‌ر تو به مه‌خسودت گه‌یشتووی چیت ده‌وی؟
پیی وتم نازی گولم وای ری نیشاندام هه‌ووولئ

هاوده‌می تیمه نه‌گه‌ر پئ عه‌یبه یار، قه‌یدی نییه
چون گه‌دا لای پادشا وه‌ک توئکله لای کاکلئ

یار و غه‌مزه و ناز و ئیمه و خواز خواز یه‌ک ناکه‌وین
خۆش به‌حالی ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌ستیره‌که‌ی به‌ختی هه‌لئ

هه‌سته با گیاهان فیدای نه‌خش‌ئافه‌رینئیکی بکه‌ین
ئه‌و هه‌موو نه‌خشه‌ی وه‌ده‌ر ناون له‌ په‌رگار و کلئ

گه‌ر مریدی رپی ئه‌وینی بیری به‌دئئوی مه‌که
شیخی سه‌نعان خه‌رقه‌که‌ی نا بو‌گرووی داوای دلئ

خۆش به‌حالی ئه‌و مریده‌ی وا به‌ هوئی سه‌یر و سلووک

زیکر و ته‌سبیحی فریشتانی ده‌نا ژیر باخه‌لی

چاوه‌کانی حافزی لای قه‌سری یاری چه‌شنی حوور
عه‌ینی جوئی جه‌نناته جاری و چاوه‌کانی هه‌لقوئی

□ وه‌رگی‌ر: ماموستا عه‌یباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره ٤٠، چاپی یه‌که‌م، سنه
١٣٨٧.

بلبلی برگِ گلی خوش رنگ در منقار داشت
و اندر آن برگ و نوا خوش ناله‌های زار داشت

گفتمش در عین وصل این ناله و فریاد چیست؟
گفت ما را جلوه‌ معشوق در این کار داشت

یار اگر ننشست با ما نیست جای اعتراض
پادشاهی کامران بود از گدایی عار داشت

در نمی‌گیرد نیاز و ناز ما با حسنِ دوست
خرم آن کز نازنینان بختِ برخوردار داشت

خیز تا بر کلکِ آن نقّاش جان افشان کنیم
کاین همه نقشِ عجب در گردشِ پرگار داشت

گر مریدِ راهِ عشقی فکرِ بدنامی مکن
شیخِ صنعان خرقه‌ رهنِ خانه‌ خمار داشت

وقتِ آن شیرین قلندر خوش که در اطوارِ سیر

ذکر تسبیح ملک در حلقه زَنار داشت

چشمِ حافظِ زیرِ بامِ قصرِ آنِ حوریِ سرشت
شیوهٔ جناتِ تجرّی تحتها الأَنهارِ داشت

❑ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۱۰۸.

❑ غهزه لی ژماره ۹

باغم چ ئیحتیاجی به سهرو و سنهوبه ره
بالا نه مامی من گولی پیروزه سیبهره

ئه ی گهنجی نازهنین ئه ری تو مه زهبت چییه؟
خوینم له لات هه لاله مه گهر ناوی که وسهره

هه رکاتن ههستی خه م ده که ی ئه و ده م بخوو ه مه ی
دهرمانی ژانی ژین و که یف هیئن و خه مبه ره

من سه ره له ده رکی پیری مووغان بوچی دانه نیم
ده ولت له خانه قای ئه وه، حورمهت له وینده ره

لای ئیمه هه ر شکسته دلن ده کپن و بهس
بازاری خو فرۆشی نییه ئیره، ئه و به ره

دوئ قه ولی وه سلن دا به سه ری پر شه رابه وه
ئه مرۆکه ناخو چی تری تیدایه ئه و سه ره

ته نیا قسیکه باس و هه والی ئه وین، که چی
له زمانی هه رکه سی ده بیه م نابهرابه ره

بیرو له دووری تو گو له کم چاوی چاوه پری
وه ک گوچیگی رۆژوه وان به ره و نه للاهوه نه کبه ره

شیراز و ئاوی روکنی و با فینک و خو شه که ی
وه ک خالی کولمی بووکی خشل زیپر و زه نبه ره

ئاوی خدر له تاریکیایه هدی چیه
سه رچاوه ی ئاوی ئیمه له نه للاهوه نه کبه ره

من ئابرووی قه ناعهت و فه قری چلون ده به م
بیژن به شا براوه ته وه جیره له و سه ره

پینووسی تو چ شاخه نه باتیکه حافظا
وا چیژی میوه کانی ده لی شه هد و شه ککه ره

📄 وه رگیپر: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۴۲، چاپی یه که م، سنه

۱۳۸۷.

باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است؟
شمشاد خانه پرور ما از که کمتر است؟

ای نازنین پسر، تو چه مذهب گرفته ای؟
کت خون ما حلال تر از شیر مادر است

چون نقش غم ز دور بینی، شراب خواه
تشخیص کرده ایم و مداوا مقرر است

از آستان پیرِ مغان سر چرا کشیم؟
دولت در آن سرا و گشایش در آن در است

در کوی ما شکسته دلی می‌خرند و بس
بازار خودفروشی از آن سوی دیگر است

دی وعده داد و صلح و در سر شراب داشت
امروز تا چه گوید و بازش چه در سر است؟

یک قصه بیش نیست غم عشق، وین عجب
کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است

باز آنکه در فراق تو چشم امیدوار
چون گوشِ روزه‌دار بر الله‌اکبر است

شیراز و آبِ رکنی و این بادِ خوش نسیم
عبیش مکن که خالِ رخِ هفت کشور است

فرق است از آبِ خضر که ظلمات جای اوست
تا آبِ ما که منبعش الله‌اکبر است

ما آبروی فقر و قناعت نمی‌بریم
با پادشه بگوی که روزی مقدر است

حافظ چه طرفه شاخ نباتی است کلک تو!
کش میوه دلپذیرتر از شهد و شکر است

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۵۸ و ۵۷.

□ غهزه لی ژماره ۱۱

گرپی زولفت که داوی کفر و دینه
له شیرینکاری کارخانه ی ئه وینه

به سهرحه ددی که مال گه یوه جه مالت
که سیحریشت دهوی نازی ببینه

لهوی چاوی په شت سه د ئافه رین بی
که بو عاشق کوژی سیحرئافه رینه

عه جه ب عیلمیکه عیلمی هه یئه تی عیشق
که چه رخی هه وته می هه وته م زه مینه

به ساغی دهرده چی بیت وایه به دگۆ
حیسابی لای "کرامُ الکتاین" ه

چلون گیان دهره برم له و چاوی مه ست
که دایم به و که مانه ی لیم که مینه

له مه کری زولفی ئه و خو لاده حافظ
دلی بردی و خه ریکی به ندی دینه

□ وهرگیپراوه ماموستا عه عباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۶، چاپی یه که م، سنه

۱۳۸۷.

خیم زلف تو دام کفر و دین است
ز کارستان او یک شمه این است

جمالت معجز حسن است، لیکن
حدیث غمزه ات سحر مبین است

بر آن چشم سیه صد آفرین باد
که در عاشق کشی سحر آفرین است

عجب علمی است علم هیئت عشق
که چرخ هشتمش، هفتم زمین است

تو پنداری که بدگو رفت و جان برد
حسابش با کرام الکاتبین است

ز چشم شوخ تو جان کی توان برد؟
که دایم با کمان اندر کمین است

مشو حافظ ز کید زلفش ایمن
که دل برد و کنون در بند دین است

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۷۸.

□ غهزه لی ژماره ۱۵

پوژگار یکه هه وای یار و ئه وین دینی منه
خه می ئه وکاره به که یفی دلّی غه مگینی منه

چاوی گیان بینی ده وی دیتنی پرووی تو گیانه

ئه وه که ی شان و هده ی چاوی جیهان بینی منه

بیه یارم که هه موو زینه ت و جوانی فه له کئی
مانگی رووی تو و په له ئه ستیره یی ئه سرینی منه

عیشقی تو تا کوو منی فیری قسه و باسان کرد
وتووژی هه موو ئه و عالمه ته حسینی منه

که نجی فه قرم بده یه خوایه له به حری که ره مت
چونکه ئه و به خششه هو ی به خته وه ری و ژینی منه

واعیزی شاری بلّی چیدی به حاکم نه خوړی
دیقی بی مه نزلّی سوئتان دلّی مسکینی منه

خوایه ئه و که عبه ی مه قسووده نه زهرگه ی کئی
که دروو دالی به عه یینی گوّل و نه سرینی منه

قسه چیدی مه که "حافز" له جه لالی په رویز
لیوی ئه و باده به ری خوسره وی شیرینی منه

□ وه رگپر: ماموستا عه عباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۵۴، چاپی یه که م، سنه ۱۳۸۷.

روزگاریست که سودایِ بتان دین من است
غم این کار نشاطِ دلِ غمگین من است

دیدنِ روی تو را دیده جان بین باید

وین کجا مرتبه چشم جهان بین من است

یار من باش که زیب فلک و زینت دهر
از مه روی تو و اشک چو پروین من است

تا مرا عشق تو تعلیم سخن گفتن کرد
خلق را ورد زبان مدحت و تحسین من است

دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است

واعظ شحنه‌شناس این عظمت گو مفروش
زانکه منزلگه سلطان دل مسکین من است

یارب این کعبه مقصود تماشاگه کیست
که مغیلان طریقش گل و نسیرین من است

حافظ از حشمت پرویز دگر قصه مخوان
که لبش جرعه کش خسرو شیرین من است

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۷۴.

□ غه‌زه‌لی ژماره ۱۴

مائی دل مه‌نزلئی ئه‌وینی ئه‌وه
چاوم ئاوینه‌داری دینی ئه‌وه

من که ژیرباری میننه‌تی که س نیم
سه‌ر و مال و دلّم ره‌هینی ئه‌وه

تۆ و تووبا و ئەمن و بالای یار
بیری هه رکهس به تیگه بیینی ئەوه

من ئەگه ر به دفه پ و گونه هکارم
هه موو عاله م گه واهی دینی ئەوه

له حه ره مخانه که ی ئەوا من چیم
کزه با مه حره م و ئەمیینی ئەوه

بۆ خه یالی نه بۆ روانگه ی چاو
چونکه ئەو گۆشه شانشینی ئەوه

کامه گۆل جوانتره و چه مه ن پارزین
ره نگ و بۆنی له زولف و چینی ئەوه

پۆیی مه جنوون و هه ر به پینج پۆژان
یه کۆ دی دیت و نۆبه ی شینی ئەوه

ده وله تی عه یش و نۆش و ملکی ئەوه یین
چی هه مه هۆی فه ری جه بیینی ئەوه

با من و دل بیینه قوربانی
چونکه ئاواتی ئیمه ژینی ئەوه

وامه زانه که سوالکه ره "حافز"
سینه که ی خه زنه یی ئەوینی ئەوه

وه‌رگی‌ر: مامۆستا عه‌بباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره ۵۲، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

دل سراپردهٔ محبتِ اوست
دیده آیینه‌دارِ طلعتِ اوست

من که سر درنیاورم به دو کون
گردنم زیر بارِ منتِ اوست

تو و طوبی و ما و قامت یار
فکر هر کس به قدرِ همتِ اوست

گر من آلوده دامنم، چه عجب؟
همه عالم گواهِ عصمتِ اوست

من که باشم در آن حرم که صبا
پرده‌دارِ حریمِ حرمتِ اوست

بی خیالش مباد منظرِ چشم
زان که این گوشه جایی خلوتِ اوست

هر گل نو که شد چمن آرای
ز اثرِ رنگ و بوی صحبتِ اوست

دورِ مجنون گذشت و نوبت ماست
هر کسی پنج روز نوبتِ اوست

ملکتِ عاشقی و گنجِ طرب
هر چه دارم ز یمنِ همّتِ اوست

من و دل گر فدا شدیم، چه باک؟
غرض اندر میان سلامتِ اوست

فقرِ ظاهر مبین که "حافظ" را
سینه گنجینهٔ محبتِ اوست

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۷۹ و ۸۰.

□ غزه‌لی ژماره ۱۶

باغی فیردهوسی به‌رین خه‌لوه‌تی ده‌رویشانه
شه‌وکت و شان و شکو خزمه‌تی ده‌رویشانه

گۆشه‌گیری که مه‌قاماتی به‌رز به‌رزی هه‌یه
فته‌ح و سه‌رکه‌وتی به‌ده‌س قودره‌تی ده‌رویشانه

ئه‌و پله‌ی وا سه‌ری بو دادنه‌وینتی گه‌ردوون
ئه‌و په‌ری به‌رزیه‌که‌ی حیشمه‌تی ده‌رویشانه

قه‌سری ئه‌و جه‌ننه‌ته‌ ریزوانی له‌به‌ر ده‌رکییه
روانگه‌یه‌کی چه‌مه‌نی حورمه‌تی ده‌رویشانه

ئه‌و شته‌ی قه‌لبی په‌شی پت‌ده‌که‌نه شمشی ته‌لا
کیمیای هاوده‌م و هاوسوجه‌تی ده‌رویشانه

ئه‌م سه‌ر و ئه‌و سه‌ری دنیایه‌ سپای غه‌دره‌ به‌لام

له نه زهل تا کوو نه به د فرسه تی ده رویشانه

دهوله تیکی که نیبه ترسی له تیکچوون و نه مان
بیگومان بیبه که ههر دهوله تی ده رویشانه

پادشایانی که وا قیله یی پیداویستین
دهسه لاتیان گره وی حه زره تی ده رویشانه

به هه وای دهوله ته که ت غه پره نه بی کاکي غه نی
سه ر و مالت له په نای هیممه تی ده رویشانه

که نجی قاروونی که ههر روده چی ئیسته ش به غه زه ب
خویندبت ره نگه به هوئی غیره تی ده رویشانه

رووی مرادیکی که شایان به دوعا ده یخوازن
شه به قی ئاینه یی سووره تی ده رویشانه

که ر له شوین ئاوی حه یاتن ده گه پری تو "حافر"
چاوه که ی ها له په نای خه لوه تی ده رویشانه

□ وه رگیپر: ماموستا عه عباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۵۶، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

روضه خلد برین خلوت درویشان است
مایه محتشمی خدمت درویشان است

گنج عزلت که طلسمات عجایب دارد

فتح آن در نظر رحمتِ درویشان است

قصرِ فردوس که رضوانش به درباری رفت
منظری از چمنِ نُزْهَتِ درویشان است

آن چه زر می‌شود از پرتوِ آن قلبِ سیاه
کیمیایی است که در صحبتِ درویشان است

آن که پیشش بنهد تاجِ تکبَرِ خورشید
کبریایی است که در حشمتِ درویشان است

دولتی را که نباشد غم از آسیبِ زوال
بی تکلف بشنو دولتِ درویشان است

خسروان قبلهٔ حاجاتِ جهانند، ولی
سببش بندگیِ حضرتِ درویشان است

روی مقصود که شاهان به دعا می‌طلبند
مظهرش آینهٔ طلعتِ درویشان است

از کران تا به کران لشکر ظلم است، ولی
از ازل تا به ابد فرصتِ درویشان است

ای توانگر مفروش این همه نخوت که تو را
سر و زر در گنَفِ همّتِ درویشان است

گنجِ قارون که فرو می‌شود از قهر هنوز
خوانده باشی که هم از غیرتِ درویشان است

من غلامِ نظرِ آصفِ عهدمِ کو را
صورتِ خواجگی و سیرتِ درویشان است

حافظ ار آبِ حیاتِ ازلی می خواهی
منبعش خاکِ درِ خلوتِ درویشان است

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۷۱ و ۷۰.
حافظ شیرازی.

غزه لی ژماره ۱۷

ناره قاوی و زولف ئالۆز و به لئو خه نده و مه ست
به یه خه ی واز و به ئاوازه وه، په یمانه به ده ست

چاوی مهستی له شه ر و لئوی به لۆمه و له قه می
نیوه شه و هات و ته کی دا به سه رینم بی هه ست

سه ری هینایه په نا گویم و به سرویکی حه زین
وتی ئه ی یاری له میژینه، خه والووی یا مه ست

عارفیکی که وه ها باده یی شه وگیری ده نی
کافری عیشه ئه گه ر بیّت و نه بیّت باده په رست

شیخه که م! په خه له مه یخۆره کان مه گره برۆ
جگه له و ئاوه نه یانداوه به مه پۆژی ئه له ست

ئیمه ده یخۆینه وه ئه و هه رچی که بۆمان تیکا

جا نه گهر خه مری به هه شتیبه، نه گهر باده ی خه ست

پیکه نینی مه بی و نه گریجه بی لوولووی دلبر
زور که سی توبه وه کوو "حافز" داداوه له قه ست

📄 وه رگیپر: ماموستا عه بیاس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۵۶، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست
پیرهن چاک و غزلخوان و صراحی در دست

نرگسش عربده جوی و لبش افسوس کنان
نیم شب دوش به بالین من آمد بنشست

سر فرا گوش من آورد به آواز حزین
گفت: ای عاشق دیرینه من خوابت هست؟

عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند
کافر عشق بود، گر نشود باده پرست

برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مگیر
که ندادند جز این تحفه به ما روز الست

آن چه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم
اگر از خمر بهشت است وگر باده مست

خنده جام می و زلف گره گیر نگار

ای بسا توبه که چون توبه "حافظ" بشکست

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۳۹.
غزه لی ژماره ۱۹

باغه کان پر شوق و زهوقن، هاوده می یارانه خوش
فهسلی گول خوش بئ له وپرا مهی له گولزارانه خوش

بای به بیان بون و بهرامی گیان و دلیمان خوش ده کا
هه ره به ویش بونی هه ناسه و پرووی هه وادارانه خوش

بووکی گول تارای له سه ر پرو لانه داوه کوچ نه کا
نالّه که بولبول! که نالهی دل بریندارانه خوش

ته بری شه و خوین! موژده بی چونکی له ریبازی نه وین
بو دلی یار نالهی شه و گاری بیدارانه خوش

من له دهنگی سوینسی نازاده را وا دیتته گویم
پیم ده لی له و رپیه دا هه ر کاری سوکبارانه خوش

کوا له بازاری جیهاندا خوشدلی، بش بی نه گه ر
دابی ره ندی و خوش و بیشی و شوینی بیعارانه خوش

ته رکی دنیا کرده حافظ نیشانه ی خوشدلی
گیانه که م پیت وانه بی حالی جیهاندارانه خوش

□ وه رگپراوه ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۶۲، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

صحن بستان ذوق بخش و صحبت یاران خوش است
وقت گل خوش باد کز وی وقت میخواران خوش است

از صبا هر دم مشام جان ما خوش می‌شود
آری آری طیب انفاس هواداران خوش است

ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
ناله کن بلبل که گلبانگ دل افکاران خوش است

مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندر راه عشق
دوست را با ناله شب‌های بیداران خوش است

نیست در بازار عالم خوشدلی ور زان که هست
شیوه رندی و خوش باشی عیاران خوش است

از زبان سوسن آزاده‌ام آمد به گوش
کاندر این دیر کهن کار سبکباران خوش است

حافظا ترک جهان گفتن طریق خوشدلیست
تا نینداری که احوال جهانداران خوش است

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۶۲.

غزه‌لی ژماره ۱۹

سوئی به و چۆره مه‌یه‌ی رازی نیهانی زانی

رەگەزى گىش كەسى لہو لەعلە بە جوانى زانى

حورمەتى چەپكە گولنى تەيرى بەيان دەيزانى
نە كەسىكى دوو پەرى خوئند و مەعانى زانى

لە مەتاعى دوو جىھاندا دللى دنيا ديدەم
غەيرى عىشقت ئەوى دى پاكى بە فانى زانى

بە نەزەر بەرد و گلى بۆ دەبنە لەعل و عەقىق
ئەوى قەدرى نەفەس و شانى يەمانى زانى

ئەو زەمان پۇيى ئەمن گووى دەمە تانەى ئەم و ئەو
چونكە دارۇغە بەھوى عەيشى نېھانى زانى

بە تەماى دەرسى ئەوينى لە عەقل فىر بى؟ نەكەى
عاشق ئەو نوكتە گرینگەى بە نەزانى زانى

بادە بېنە، گەشە ناکا بە گوللى باغى جىھان
ھەرکەسى ھەلمەتى زىيانى خەزانى زانى

پىي مونساب نەبوو ديدارى مە جارى دلبەر
ئەگىنا حالى دل و چاوەروانى زانى

"حافز" ئەو لىزگە دوپ و گەوھەرە ھۆندوو يەتەوہ
لە شەپۇلى كەرەمى ئاسەفى سانى زانى

لە وەرگېر: مامۇستا عەبباس حەقىقى، شەونم، لاپەرە ۶۴، چاپى يەكەم، سنە ۱۳۸۷.

صوفی از پرتو می رازِ نهانی دانست
گوهرِ هر کس از این لعل توانی دانست

قدر مجموعه گل مرغِ سحر داند و بس
که نه هر کو ورقی خواند، معانی دانست

عرضه کردم دو جهان بر دلِ کارافتاده
بجز از عشقی تو باقی همه فانی دانست

آن شد اکنون که ز ابنایِ عوام اندیشم
محتسب نیز در این عیشِ نهانی دانست

دلبرِ آسایش ما مصلحتِ وقت ندید
ور نه از جانبِ ما دل نگرانی دانست

سنگ و گل را کند از یمنِ نظر لعل و عقیق
هر که قدرِ نفسِ بادِ یمانی دانست

ای که از دفترِ عقل آیتِ عشق آموزی
ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست

می بیاور که ننازد به گلِ باغ جهان
هر که غارتگریِ بادِ خزانی دانست

حافظ این گوهرِ منظوم که از طبع انگیخت
ز اثرِ تربیتِ آصفِ ثانی دانست

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۶۸ و ۶۹.

زۆر له میژه ئاوری عیشقی له نیو گیانی مه‌دا
چونکه مه‌یلی ئه‌و هه‌میشه له دلی وپرانی مه‌دا

گهر به خویناوی جگهر غه‌رقه گلینه‌ی چاوه‌که‌م
تیشکی پۆژی پووی له چاوه‌ی سینگی نالانی مه‌دا

قه‌تره‌ییکه ئاوی ژین لای لیوی ئال و شیرینی
پۆژ وه‌کوو مانگه له حاندی مانگی تابانی مه‌دا

تا "نَفَحْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي" شنه‌وتم تیگه‌ییم
هی ئه‌وین ئیمه و ئه‌ویش ئیمه له ئیمانی مه‌دا

گش دلی حالی نییه و نازانی ئه‌حوالی ئه‌وین
مه‌هره‌می ئه‌و رازه پرمانا‌یه له گیانی مه‌دا

به‌س که واعیز باسی دین ئیمه‌ش وه‌کوو تو تیده‌گه‌ین
دینی دوو عالم له هاوده‌م بوونی جانانی مه‌دا

تاقیامه‌ت "حافزا" شوکرانه بیژیره که یار
پۆژی ئه‌وو ه‌ل هات و حازر بوو له میوانی مه‌دا

ه‌رگپراوه‌کانی ماموستا عه‌بباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره ۷۲، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

مدتی شد کاتش سودای او در جان ماست
زان تمناها که دایم در دل ویران ماست

مردم چشمم به خوناپ جگر غرقند از آنک
چشمه مهر رخس در سینه نالان ماست

آب حیوان قطره‌ای زان لعل همچون شکرست
قرص خور عکسی ز روی آن مه تابان ماست

تا نَفَحْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي شَنِيْدِمُ شَدَّ يَقِيْنُ
بر من این معنی که ما زآن وی و او زآن ماست

هر دلی را اطلاعی نیست بر اسرارِ عشق
محرم این سر معنی دار علوی جان ماست

چند گویی ای مذکر شرح دین خاموش باش
دین ما در هر دو عالم صحبت جانان ماست

حافظا تا روز آخر شکر این نعمت گذار
کآن صنم از روز اول داروی درمان ماست

شاهونم، وه رگیپ: ماموستا عه‌بباس حقیقی، لاپه‌ره ۷۳، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

جوانه په‌وت و رۆینت گیانه له‌بهر سایه‌ت مرم
لاده بتینیم له‌بهر ئه و قه‌دده په‌عنایه‌ت مرم

تۆ گوتووته که‌ی له‌بهر من ده‌مری؟ تالووکه‌ت چیه‌؟
جوانه داخوازت له‌بهر ئاوات و داوایه‌ت مرم

شیت و شه‌یدای عیشقی تۆم مه‌یگیپری مه‌حبووبم له‌کوئی

ئهی له بهر ئهو لاروله نجه و به ژن و بالایهت مرم

بیی بلئی ئاوریک، ئه من عومریکه شیتی عیشقی تۆم
ئهی له بهر ئهو چاوه مهسته و زولفه تاتایهت مرم

لیوی له علم تۆ گوت، ههم دهرده به خشی ههم دهوا
گا له بهر دهردهت مرم گا بۆ موداوایهت مرم

چاوی بهد دوور بی له پرووت زۆر جوانه رهوت و پوینت
بهو خه یالهی ههم له بهر رهوتی کهو ئاسایهت مرم

گهرچی پئی حافظ له بۆ جیژوانی وهسلئی تۆ نییه
جیم که تا بئیم و له بهر بهردهرکی بیلایهت مرم

📄 وهرگیراهکانی ماموستا عه عباس حقیقی، شه ونم، لاپه ره ۷۶، چاپی یه کهم، سنه
۱۳۸۷.

میر من خوش می روی کاند سر و پا میرمت
خوش خرامان شو که پیش قُد رعنا میرمت

گفته بودی کی بمیری پیش من، تعجیل چیست؟
خوش تقاضا می کنی پیش تقاضا میرمت

عاشق و مخمور و مهجورم، بت ساقی کجاست؟
گو که بخرامد که پیش سرو بالا میرمت

آن که عمری شد که تا بیمارم از سودای او

گو نگاهى کن که پیش چشم شهلا میرمت

گفته لعل لبم هم درد بخشد هم دوا
گاه پیش درد و گه پیش مداوا میرمت

خوش خرامان می روی، چشم بد از روی تو دور
دارم اندر سر خیال آن که در پا میرمت

گر چه جای حافظ اندر خلوت وصل تو نیست
ای همه جای تو خوش، پیش همه جا میرمت

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۱۲۸.

یاری نابینم له که سدا هۆزی یاران چوونه کوئ
دابى دۆستی که ی ته واو بوو دۆستی جاران چوونه کوئ

خدری پئ پیرۆز له کوئیه بۆچی لئله ئاوی ژین
رهنگی گۆل وه ک خۆی نه ماوه باى به هاران چوونه کوئ

هیچ که سئ نائی که یاری حه ققی دۆستی دامه وه
له وه فادارانه چی قه و ماوه یاران چوونه کوئ

که وتوو له وه نیه گۆی ته و فیک و سه رکه وتن نه دى
روو له مه یدان بۆچی که س ناکا سواران چوونه کوئ

سه د هه زاران گۆل ده پشکون و له بولبول نایه ده نگ
بۆ جریوه ی نایه مه ل بۆلى هه زاران چوونه کوئ

ره نکه زوهره ش عوودی سووتابن چریکه ی نایه چاک
زه وقی مهستی بو نه ماوه، مه یگوساران چوونه کوئی

ئیره خاکی شاریار و میهره بانان بوو سه ریک
میهره بانی که ی به سه ر چوو، شاریاران چوونه کوئی

کانی ئینساف زور له میژه له علی لی هه لناقوئی
تاو و تینی خور و پیتی با و باران چوونه کوئی

"حافز" نه سرپاری خودا نازانن که س دهنگن مه که
کی هه به لئی پرسی دهوری رپوزگارن چوونه کوئی

□ وه رگپراوه ماموستا عه عباس حقیقی، شه ونم، لاپه ره ۱۴۲، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

یاری اندر کس می بینیم یاران را چه شد؟
دوستی کی آخر آمد، دوستداران را چه شد؟

آب حیوان تیره گون شد خضر فرخ پی کجاست؟
خون چکید از شاخ گل، باد بهاران را چه شد؟

کس می گوید که یاری داشت حق دوستی
حق شناسان را چه حال افتاد، یاران را چه شد؟

لعلی از کان مروت برنیامد سالهاست
تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد

شهر یاران بود و خاکِ مهربانان این دیار
مهربانی کی سر آمد، شهریاران را چه شد؟

گویِ توفیق و کرامت در میان افکنده اند
کس به میدان در نمی آید، سواران را چه شد؟

صد هزاران گل شکفت و بانگِ مرغی برنخاست
غندلیبان را چه پیش آمد، هزاران را چه شد؟

زُهره سازی خوش نمی سازد، مگر عودش بسوخت
کس ندارد ذوقِ مستی، میگساران را چه شد؟

حافظ اسرارِ الهی کس نمی داند خموش
از که می پرسی که دورِ روزگاران را چه شد؟

□ حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۲۲۷ و ۲۲۸.

□ به برژانگی رهشت کردووته کون کون سه نگه ری دینم
وه ره ئه ی چاوی بیمارِت دهوای دهرد و نه خوِشینم

ئه ری ئه ی هاونشینِ دل، که یارانت له بیرچووه
نه سببی من نه بئِ رُوژئی له بیرم چیت و نه تبینم

له دنیای پیری بئِ ئامان و فهره ادکوژ به هاوارم
که مه کری ئه و هه ئه ی کردم له وه سلئی یاری شیرینم

به فیدای شاهید و ساقی جیهان بئِ، ساقی و باقی
که ته ختی شایه تی ناوئی ئه وینداریکی میسکینم

ئه گهر غه یرئی له جیی من هه لَبژیرئی یار موختاره
به لام من نامه وی هه رگیز له جیی ئه و گیانی شیرینم

له تینی ئاوری هیجرانه غه رقی ئاره قم وه ک گول
به بوی زولفی، شه مال! فینک که وه نه ختی گر و تینم

ئه وهی له و نامه دایه سه رگوزه شتهی ئاره زوومه ندی
هه لهی تیدا نییه حافظ گوتوو به و داوبه ته لقینم

له وه رگیپ: ماموستا عه بیاس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۱۶۸، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

به مژگانِ سیه کردی هزاران رخنه در دینم
بیا کز چشمِ بیمارت هزاران درد برچینم

الا ای همنشینِ دل که یارانت برفت از یاد
مرا روزی مباد آن دم که بی یادِ تو بنشینم

جهان پیر است و بی بنیاد، از این فرهادکش فریاد
که کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم

جهانِ فانی و باقی، فدایِ شاهد و ساقی
که سلطانی عالم را طفیلِ عشق می بینم

اگر بر جای من گیری گزیند دوست حاکم اوست
حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم

ز تاب آتش دوری شدم غرق غرق چون گل
بیار ای باد شبگیری نسیمی زان غرق چینم

حدیث آرزومندی که در این نامه ثبت افتاد
همانا بی غلط باشد که حافظ داد تلقینم

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۴۸۰ و ۴۸۱.

ئه ی چ سوور پکی ده بینم له گه پانی قه مه را
سوور ده بینم پره دنیا له شهر و شور و هه را

پوژی خووشی گه ره که هه ره که سی دی له و دهوره
که چی نه و پوژی دی بوته خه راتر له خه را

کچه کان گشتی له گه ل دابه به تانه و ته شهرن
کوره کان پاکی مه پامی دژی بابیان له سه را

پره پوحمیک نه برابه ک به براینکی هه یه
تووی لوتفیک نه له بابی هه یه بو کور نه گه را

شهر به تی گیل و نه زانان له گولاو و قه نده
قووتی زانایه له کاسه ی خه م و خوینی جگه را

جده وه نه سپی ره سه ن پشتی له ژیر پالانا
که چی هه ره جییه ده چی ته وقی ته لا له ملی که را

په ندی حافظ بییه کاکه برۆ چاکه بکه
چ وه ک نه و په نده نه من نه مدی له گه نجی گو هه را

له وه رگیپر: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۱۶۶، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

این چه شوربست که در دور قمر می بینم
همه آفاق پر از فتنه و شر می بینم

هر کسی روز بهی می طلبد از ایام
علت آن است که هر روز بدتر می بینم

دختران را همه جنگ است و جدل با مادر
پسران را همه بدخواه پدر می بینم

هیچ رحمی نه برادر به برادر دارد
هیچ شفقت نه پدر را به پسر می بینم

ابلهان را همه شربت ز گلابست و شکر
قوت دانا همه از خون جگر می بینم

اسب تازی شده مجروح به زیر پالان
طوق زرین همه بر گردن خر می بینم

پند حافظ بشنو خواجه برو نیکی کن
که من این پند به از گنج و گوهر می بینم

لیوی تیراوی به خوین تینووه که یاری منه
که له پاش دیتنی نه سپاردنی گیان کاری منه

با خه جالته بى له چاوى پهش و برژانگى دريژ
ئهوى دل بردنى وى ديت و له ئينكارى منه

ساره وان پروو مه كه ده روازه سه رى ئه و كووچه
شا شه قامي كه ئه وى مه نزلى دلدارى منه

نو كه رى تاليعى خو مم له وه فاقا تى دا
عيشقى ئه و دل به ره چاومه سته يه كپيارى منه

ته به قى عه ترى گول و زولفى گولو پرژينى
بره بوئيكى له بونى گولى عه تتارى منه

باغه وان! وه ك كزه بايه م له گولت دوور مه خه وه
ئاوى ئه و باغه له دوو ديده يى جو بارى منه

شهر به تى قهند و گولوى دهم و لئوى پيدام
چاوى مه ستي كه حه كيمي دلى بيمارى منه

ئه و كه سه ي حافظى فيرى غه زهل و نوكته ي كرد
وتووئى وه كوو قهند و شه كه رى يارى منه

له وهرگير: ماموستا عه عباس حه قيقى، شه ونم، لاپه ره ۷۰، چاپى يه كه م، سنه ۱۳۸۷.

لعل سيراپ به خون تشنه لب يار من است
وز يي ديدن او دادن جان كار من است

شرم از آن چشم سیه بادش و مژگانِ دراز
هر که دل بردنِ او دید و در انکارِ من است

ساروان رخت به دروازه مبر کان سرِ کو
شاهراهیست که منزلگه دلداری من است

بنده طالع خویشم که در این قحطِ وفا
عشق آن لولی سرمست خریداری من است

طبله عطرِ گل و زلفِ عبیرافشانش
فیضِ یک شمه ز بوی خوشِ عطارِ من است

باغبان همچو نسیمم ز درِ خویش مران
کآبِ گلزارِ تو از اشکِ چو گلنارِ من است

شربتِ قند و گلاب از لبِ یارم فرمود
نرگسِ او که طیبِ دلِ بیمارِ من است

آن که در طرزِ غزل نکته به حافظ آموخت
یارِ شیرین سخنِ نادره گفتارِ من است

حافظ شیرازی، به کوشش: دکتر خلیل خطیب رهبر، ص ۷۳.

شه‌ونم، وه‌رگی‌ر: مامۆستا عه‌بباس حه‌قیقی، لاپه‌ره ۱۶۷، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

له کوچی یاره‌وه بۆم دئی، شنه‌ی بایبکی نه‌ورۆزی
چرای دلّ خۆشه به‌و بایه و برۆ بۆ جیژنه پیرۆزی

ئەگەر وردەت ھەيە ۋەك گۆل، ئەتۆ خوا خەرجى عەيشى كە
ۋەكوو قاروون مەبە سوودى نە بۆ خۆى بوو نە بۆ ھۆزى

شەرابىكم ھەيە زۆر ساف و سۆفى عەيبى لىدەگرى
خودايە! تۆ بە ھىچ ژىرىكى بەختى بەد نەكەى رۆزى

لەكام رى ئارەزوو پىك دىٰ لە تەركى ئارەزوو كردن
بە تەركى ئەو كلاوى گەورەبى تۆ لىدەدا پۆزى

لەلاى جۆبارەۋە قومرى لەبەر چى دەگرى نازانم
ئەۋيش خەمبارە ۋەك من چونكە نالەى دىٰ بە دىسۆزى

لە دەس چوو يارى شىرىنت بە تەنيا مايەۋە ئەى شەم
ئەۋە ھوكمىكە نابى قەت نە لىى بدوۋى نە بىدۆزى

قسىكت پىدەلىم بە دزى، ۋەكوو خونچەى پىشكوو زوو
كە ھەر ئەۋ پىنج رۆژەن زەبر و زەنگى مېرى نەۋرۆزى

لە شەرمى عىلم و زانين بۆ تەرىكى كەيف و خۆشى بين
ۋەرە ساقى بە نازانان گەلى چاتر دەگا رۆزى

ھەرپۆ بادەى ۋەخۆ و رەندى بکە و تەركى رپا ئەى دل!
لەۋەى چاتر مەحالە ھەرشتىكى تر كە ۋەيدۆزى

برپۆ باغى لەلاى بولبول ھەتا رەمزى ئەۋين فىر بى
ۋەرەۋ لای حافزى فىرى غەزەل بە شەۋ ھەتا سۆزى

له وه رگیتر: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ۲۲۰ و ۲۲۱، چاپی یه که م، سنه
۱۳۸۷.

ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی
از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

چو گل گر خرده ای داری خدا را صرف عشرت کن
که قارون را غلطها داد سودای زراندوزی

می ای دارم چو جان صافی و صوفی می کند عیش
خدایا هیچ عاقل را مبادا بخت بد روزی

طریق کام بخشی چیست ترک کام خود کردن
کلاه سروری آن است کز این ترک بردوزی

ندانم نوحه قمری به طرف جویباران چیست
مگر او نیز همچون من غمی دارد شبانروزی

جدا شد یار شیرینت کنون تنها نشین ای شمع
که حکم آسمان این است اگر سازی و گر سوزی

سخن در پرده می گویم چو گل از غنچه بیرون آی
که بیش از پنج روزی نیست حکم میر نوروزی

به عجب علم نتوان شد ز اسباب طرب محروم
بیا ساقی که جاهل را هنیتر می رسد روزی

چو امکان خلود ای دل در این فیروزه ایوان نیست
مجال عیش فرصت دان به فیروزی و بهروزی

به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی
به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی

شاهسونم، وەرگیر: ماموستا عه بباس حه قیقی، لاپه ره ۲۲۲ و ۲۲۳، چاپی یه کهم، سنه
۱۳۸۷.

خوین شیرینیت به کومه کی جوانی جیهانی گرت
چاو و برۆت به غه مزه وه دنیای دلانی گرت

شهم ویستی رازی خه لوه تیان ئاشکرا بکا
شوگری خودا گریی دلی هات و زمانی گرت

گول ویستی په ننگ و بوی وه کوو تو بی که بای سه با
قینی بزووت و ری نه فهس و جیی دووانی گرت

له و ئاگری به تین و نه پینی له سینه ما
رۆژ تاقه شوعله بیکه که وا ئاسمانی گرت

ئاسووده بووم سه ری وه کوو په رگاری ده وه گه رد
گه ردوون له نیوه راستی فریdam و مانی گرت

تیشکی له پۆژی روومه تی ساقی بوو ئه و گره ی
ئه و پۆژه وا له ساغهری مه ی را خه یانی گرت

بو کوی موغان ته مامه به دهس راوه شان هه ئیم

له و فیتنه‌یهی که ئاته‌گی ئاخ‌ر زه‌مانی گرت

مه‌ی لیده‌ هه‌رکه‌س ئاخ‌ری کاری جیهانی دی
لایدا له جورعه‌ ئیو قه‌دی سه‌تلی گران‌ی گرت

نووسراوه‌یه به‌ خوینی شه‌قاییق له به‌رگی گول
پیتۆله، ئه‌و که‌سه‌ی که‌ مه‌یی ئه‌رغه‌وانی گرت

حافز له ئاوی ژینی که‌ ده‌تکی له نه‌زمی تو
لوتفیک هه‌یه که‌ پیتی حه‌سوود و زمانی گرت

وه‌رگیر: ماموستا عه‌بباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره‌ ٤٤، چاپی یه‌که‌م، سنه ١٣٨٧.

حسنت به‌ اتفاق ملاح‌ت جهان گرت
آری به‌ اتفاق جهان می‌توان گرت

افشای راز خلوتیان خواست کرد شمع
شکر خدا که‌ سر دلش در زبان گرت

زین آتش نهفته که‌ در سینه‌ من است
خورشید شعله‌ایست که‌ در آسمان گرت

می‌خواست گل که‌ دم زند از رنگ و بوی دوست
از غیرت صبا نفسش در دهان گرت

آسوده بر کنار چو پرگار می‌شدم
دوران چو نقطه‌ عاقبت‌م در میان گرت

آن روز شوق ساغر می خرمنم بسوخت
کاتش ز عکس عارض ساقی در آن گرفت

خواهم شدن به کوی مغان آستین فشان
زین فتنه ها که دامن آخرزمان گرفت

می خور که هر که آخر کار جهان بدید
از غم سبک برآمد و رطل گران گرفت

بر برگ گل به خون شقایق نوشته اند
کان کس که پخته شد می چون ارغوان گرفت

حافظ چو آب لطف ز نظم تو می چکد
حاسد چگونه نکته تواند بر آن گرفت

حافظ شیرازی.

که وانه ییکی برۆی تو له ژپی که وانی خست
به ره و محانجی منی پیری نیوه گیانی خست

به مهستی و عه ره قاوی چ کاتتی چوو به ته باغ
که ناوی روومه تت ئاوری له ئه رخه وانی خست

به ناز و عیشوه که نه رگیس چه لئیکی خۆی پانا
هه زار فیتنه دوو چاوت له ئیو جیهانی خست

گوئی سه مه ن که خه لک نیسه به تی به رووی تو دا

به هوی سه با گلی شهرمی له جی دوانی خست

به مهستی چوومه چه من دویشهوی که خونچهم دی
منی له حاندی ده می تو له نیو گومانی خهست

وه نه وشه په رچه می خوی باده دا و گری که سه با
هه والی زولفتی هیئا وه سهر زمانی خست

منیکی پیر و به پاریز و دوور له موتریب و مهی
نه وینی به چکه موغانم ره گهل نه وانی خست

نه وا به ئاوی مه بی سوور ده شومه وه خه رقه م
به شی نه زهل نه وی پیدام، نه مم له شانی خست

خه بهر له بوونی دوو عالم نه بوو که ئولفهت بوو
زه مانه ته رحی نه وینی بهر له و زه مانی خست

خومار و مهستی خهت و خالی توّم و پیم سهیره
که کی به کام قه له م نه و نه خشی وا جوانی خست

ده بی خه لستنی حافظ له مه ستیا بووی
که دهستی حهق له شهرابی دژی خه مانی خست

له وه رگیپ: ماموستا عه عباس حقیقی، شهونم، لاپه ره ۴۸، چاپی یه که م، سنه ۱۳۸۷.

خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت
به قصد جان من زار ناتوان انداخت

نبود نقش دو عالم که رنگ الفت بود
زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

به یک کرشمه که نرگس به خودفروشی کرد
فریب چشم تو صد فتنه در جهان انداخت

شراب خورده و خوی کرده می روی به چمن
که آب روی تو آتش در ارغوان انداخت

به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم
چو از دهان توام غنچه در گمان انداخت

بنفشه طره مفتول خود گره می زد
صبا حکایت زلف تو در میان انداخت

ز شرم آن که به روی تو نسبتش کردم
سمن به دست صبا خاک در دهان انداخت

من از ورع می و مطرب ندیدمی زین پیش
هوای مغیجگانم در این و آن انداخت

کنون به آب می لعل خرقة می شویم
نصیبه ازل از خود نمی توان انداخت

مگر گشایش حافظ در این خرابی بود
که بخشش از لش در می مغان انداخت

جهان به کام من اکنون شود که دور زمان
مرا به بندگی خواجه جهان انداخت

حافظ شیرازی

محانج: انداختن بدون هدفگیری.

یار هاته کلیسایه، جامیکی له مه ی بان دهست
ئه و مهستی مه ی و مهستان له و دیده ی مهستی مهست

نالی سمی ئه سپی ئه و، وینیکه له مانگی نوئی
وهختیکی سنه و بهر دی، سه روی قه دی، لئوی گهست

جا بوچی بلیم به درۆ، ئاگامه له حالی خویم
یاخو نییه مه یلم به و، ئه ی چۆنه دلیم پین بهست

کووژراوه شه می یاران، ساتیکی که ئه و ههستا
هه لَبووه چرا کاتی، دانیشه وه ئه و بی ههست

ئه و میخه که بۆنخۆشه، بۆنخۆشه له زولفی ئه و
کلچپوه که وان کیشی، فیر بوو له برۆی په یوهست

گیانه وه ره وه بابی بو "حافزی" عومری نوئی
هه رچه نده مه حالیشه هه فتا وه گه ری بو شهست

هه رگیپ: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ٥٠، چاپی یه که م، سنه

١٣٨٧.

در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست
مست از می و میخواران از نرگس مستش مست

در نعل سمنند او شکل مه نو پیدا
وز قد بلند او بالای صنوبر پست

آخر به چه گویم هست از خود خیرم چون نیست
وز بهر چه گویم نیست با وی نظرم چون هست

شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست
و افغان ز نظر بازان برخاست چو او بنشست

گر غالیه خوش بو شد در گیسوی او پیچید
ور و سمه کمانکش گشت در ابروی او پیوست

بازآی که بازآید عمر شده حافظ
هر چند که ناید باز تیری که بشد از شست

حافظ شیرازی.

شکوفه بوو به گولی سوور و بولبولی پئ مه ست
هه رایه، خوشییه سؤفینه! وه رنه بادهی خه ست

بناغه که ی که وه کوو به رده تۆبه بو سه ختی
شکا به جامی بلوورین و نه شکرا به ربه ست

شه رابی بینه که له و باره گایه به رپانه

چ شايه ک و چ گه دايه ک، چ ناگه دار و چ مه ست

ئه تو له دوو ده ريبه ک ديبه ژوور و ده چيبه ده ري
که لاوه ييکي تياي مالي تو نيبه ده ربه ست

مه قام و له زه تي دنيايه بي به لا نابي
به لي به حوکمي به لا به ستراوه روي نيه له ست

دل ت به بوون و نه بوون نار ه حه ت مه که و خو ش به
که ناخري هه موو بووني نه بوونه دنياي په ست

فريني ته خت و زماني مه ل و شکوي ناسه ف
وه کانگه لاشي چيا، با سه ره نگر يي بي به ست

به خو مه نازه، که ماويکي تيري ناويشتوو
به ره و هه وا ده فري و لي ده دا سه ره و بن چه ست

شوکر شيعاريه حافظ، زماني پينووست
که وا ده بن قسه که ت زار به زار ده ست به دست

وه رگير: ماموستا عه عباس حقيقي، شهونم، لاپه ره ٦٠، چاپي يه که م، سنه ١٣٨٧.

شکفته شد گل حمرا و گشت بلبل مست
صلای سرخوشی ای صوفیان باده پرست

اساس توبه که در محکمی چو سنگ نمود
بين که جام زجاجی چه طرفه اش بشکست

بیار باده که در بارگاه استغنا
چه پاسبان و چه سلطان چه هوشیار و چه مست

از این رباط دو در چون ضرورت است رحیل
رواق و طاق معیشت چه سربلند و چه پست

مقام عیش میسر نمی شود بی رنج
بلی به حکم بلا بسته اند عهد الست

به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می باش
که نیستیست سرانجام هر کمال که هست

شکوه آصفی و اسب باد و منطق طیر
به باد رفت و از او خواجه هیچ طرف نبست

به بال و پر مرو از ره که تیر پرتابی
هوا گرفت زمانی ولی به خاک نشست

زبان کلک تو حافظ چه شکر آن گوید
که گفته سخنت می برند دست به دست

حافظ شیرازی

شهنه ی به یانی که دینی له باغی بوئی به هه شت
نیت من و مه ی و مه عشووق و ده شت و سه حرا و گه شت

گه دا حه قی هه به نه و پرۆکه لافی شا لیدا

که چه تری سیبهری هه وره و هه واری باغه و دهشت

چه من له بانه مه پریدا قسان ده کات و ده لئ
چ عارفیکه نه دا قهرزی نو به نه غدی ههشت

دل ئاوه دان که به مه ی، ئه و جیهانه ده بیینی
بیپژی گلته به خشت و بریژی خوینته به تهشت

وه فا مه خوازه له بیگانه چونکه شوق نادا
له خانه قا شه می هه لکه ی به مه شخه لی زهرتهشت

به هو ی ره وشتی خراپم نه چی بکه ی لومه م
ئه من خه تام نییه، له ولاره دی کزه ی بای وهشت

نه که ی موزایقه بو سه ر جه نازه که ی حافز
ئه گهرچی زوره گوناھی به لام ده چیتته به ههشت

له وه رگیپ: ماموستا عه بباس حه قیقی، شه ونم، لاپه ره ٦٦، چاپی یه که م، سنه ١٣٨٧.

کنون که می دمد از بوستان نسیم بهشت
من و شراب فرح بخش و یار حور سرشت

گدا چرا نزند لاف سلطنت امروز
که خیمه سایه ابر است و بزمگه لب کشت

چمن حکایت اردیبهشت می گوید
نه عاقل است که نسیمه خرید و نقد بهشت

به می عمارت دل کن که این جهان خراب
بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت

وفا مجوی ز دشمن که پرتوی ندهد
چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشت

مکن به نامه سپاهی ملامت من مست
که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

قدم دریغ مدار از جنازه حافظ
که گر چه غرق گناه است می رود به بهشت

غزه لی ژماره ۲۲

گول بهر دهم و مهی سهر دهم و مه عشوقه له لامة
شای سهرزه و بیهم روژی وهها عهبد و غولامة

شهم ری مه ده بو مه جلیسی به زمی مه که نه وشو
وهک مانگی شهوی چاردهیه نه و شوپره نه مامه

مه ی گهرچی هه لایشه له کن مه زهه بی نیمه
بی رووی گولت نه ی سهروی گولنه نام هه رامه

گویم ههر له وتووژی نه ی و نه غمهی چه نگه
ههر لپوی له عل روانگه مه، ههر نه و مه ی و جامه

عه تراوی مه که مه جلیسی مه، چونکه له په ستا

بۆمان دئی له زولفی رهشت نه و بۆن و بهرامه

تاریفی له چیژی شه کهر و قهندی مه فهرموو
چیشتووومه له لیوت نه من نه و له زهت و تامه

تاگه نجی غه مت له و دلّه و پیرانه یه دایه
دایم نه منیش کونجی خه رابات په نامه

نه نگم چ ده لئی، نیوی من نه ورۆکه له نه نگه
نیوم چ ده پرسی که نه من نه نگ شیا مه

مه یخۆره و مه ستین نه زه رباز و قه له ندهر
له وشاره نه وهی وهک مه نییه پیم بلّی کامه

عه ییی منی مه یخۆره به دارۆغه مه فهرموو
وهک ئیمه نه ویش دایمه له دووی عه یشی مودامه

(حافظ) مه به قهت بّی مهی و مه عشووقه به تاییهت
تا کاتی گولّ و یاسه مه ن و جه ژنی سیامه

له وه رگیر: ماموستا عه عباس حقیقی، شه ونم، لاپه ره ۶۸، چاپی یه کهم، سنه ۱۳۸۷.

گل در بر و می در کف و معشوق به کام است
سلطان جهانم به چنین روز غلام است

گو شمع میارید در این جمع که امشب
در مجلس ما ماه رخ دوست تمام است

در مذهب ما باده حلال است ولیکن
بی روی تو ای سرو گل اندام حرام است

گوشم همه بر قول نی و نغمه چنگ است
چشمم همه بر لعل لب و گردش جام است

در مجلس ما عطر میامیز که ما را
هر لحظه ز گیسوی تو خوشبوی مشام است

از چاشنی قند مگو هیچ و ز شکر
زان رو که مرا از لب شیرین تو کام است

تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است
همواره مرا کوی خرابات مقام است

از ننگ چه گویی که مرا نام ز ننگ است
وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است

میخواره و سرگشته و رندیم و نظرباز
وان کس که چو ما نیست در این شهر کدام است

با محتسبم عیب مگوئید که او نیز
پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است

حافظ منشین بی می و معشوق زمانی
کایام گل و یاسمن و عید صیام است

حافظ شيرازي.

غزه لي ژماره ۲۵

مه به بو تاعه ت و په يمانی به هيواي مني مه ست
که به مه يخوره وه ناسراوم نه من رږڅي نه له ست

من له سهر کاني نه وين نه و ده مي ده س نويزم شوت
له هه موو بوون و نه بوون يکي جيهان شوشتم ده ست

بده مه ي تا کوو له نه سراري قه زا تیتگه يه نم
که نه من عاشقي کي بووم و له بووني کي مه ست

کيو وه کوو نيوقه دي ميروله زه عيفن لي ره
ناهوم يدي که ره مي خوا مه به نه ي باده په ره ست

غه يري نه و چاوه خومارانه که دوور بن له به لا
له بن نه و گومبه زه نه يکردو وه که س خو شي هه ست

گيان فيداي نه و ده مه بي وا له گولستاني وجود
خاوه ني باغي جيهان جوانتري له و خونچه نه به ست

وه ک سوله يمان بوو به هو ي ده وله تي عيشقت (حافظ)
چونکه وه سلې نه بوو له و ده وله ته، باي ماوه به ده ست

وه رگير: ماموستا عه عباس حقيقي، شهونم، لاپه ره ۷۴، چاپي يه که م، سنه ۱۳۸۷.

مطلب طاعت و پیمان و صلاح از من مست
که به پیمان‌کشی شهره شدم روز الست

من همان دم که وضو ساختم از چشمه‌ عشق
چار تکبیر زدم یک سره بر هر چه که هست

می بده تا دهمت آگهی از سر قضا
که به روی که شدم عاشق و از بوی که مست

کمر کوه کم است از کمر مور این جا
ناامید از در رحمت مشو ای باده پرست

بجز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد
زیر این طارم فیروزه کسی خوش ننشست

جان فدای دهنش باد که در باغ نظر
چمن آرای جهان خوشتر از این غنچه نبست

حافظ از دولت عشق تو سلیمانی شد
یعنی از وصل تو اش نیست بجز باد به دست

غزه‌لی ژماره ۲۷

ره‌وایه گهر له هه‌موو دل‌به‌ران بسینی باج
که بو سه‌ری هه‌موو جوانانی عاله‌می وه‌ک تاج

دوو چاوی مه‌ستته شیواندی مولکی تورکستان

به چيني زولفته ماچين و هيند داويه خهراج

له تاري مووتهوه، تاري درا به شي شه وه زهنگ
له نووري پرووتهوه، رۆژ نوري دابه شي به ههراج

دلم نه خووشی ئه وينه قه تم شيفا نيه
له تووه ژانی دلی من ئه گهر نه گا به عيلاج

به ناوی خدری به قا داوه خونچه که ی ده می تو
له قهندی لیوتهوه نه یما نه باتی میسر، رهواج

توخوا له بهر چیه ده شکینی گیانه به و دلی سهنگ
دلم که ناسکه وه کوو شوشه یه ک له حاندي ساج

چ سهیره ئه و له شی به فرین و نیوقه دی وه ک موو
به تاله موویه کی به ستووته چه شنی قوبه ی عاج

دهمت وه ک ناوی ژيانه، خهتت وه کوو خدره
که مهر وه کوو مووه، قه د سهروه، سینه که ت وه ک عاج

خه یالی تو له سهری (حافزا) دوو ئاواته
که ههر گه دای دهری تو بام و ههر به تو ئاتاج

له وەرگيرپ: ماموستا عه عباس حقيقي، شهونم، لاپه ره ۷۸، چاپی یه که م، سنه ۱۳۸۷.

تویی که بر سر خوبان کشوری چون تاج
سزد اگر همه ی دلبران دهندت باج

دو چشم شوخ تو برهم زده خطا و حبش
به چین زلف تو ماچین و هند داده خراج

بیاض روی تو روشن چو عارض رخ روز
سواد زلف سیاه تو هست ظلمت داج

دهان شهد تو داده رواج آب خضر
لب چو قند تو برد از نبات مصر رواج

از این مرض به حقیقت شفا نخواهم یافت
که از تو درد دل ای جان نمی رسد به علاج

چرا همی شکنی جان من ز سنگ دلی
دل ضعیف که باشد به نازکی چو زجاج

لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است
قد تو سرو و میان موی و بر به هیئت عاج

فتاد در دل حافظ هوای چون تو شهی
کمینه ذره ی خاک در تو بودی کاج

حافظ شیرازی.

غزه لی ژماره ۲۸

ئه و یاره که له و مائی مه وه ک مائی پهری بوو
گش گیانی سه راپا له هه موو عه یب بهری بوو

مه حبووبى من نهو عاقل و زاناي وه كوو مانگم
هه يبوو نهوى خوو و خه سلته تى خاسى به شهري بوو

بو خاترى نهو دل گوتى لهو شاره ده مينم
بيچاره يه نه يزاني كه يارى سه فهري بوو

نه ستيره يي به دبه ختى له چنگى منى ده ركرد
چ بكم له گه ل نهو دهوره كه وا زوو سپهري بوو

ته نيا نه له رازى دلى من په رده وه لا چوو
زووش كارى فه لك په رده دپى و ناو پرووبهري بوو

دهم ناو و گول و سهوزه گه لى خوش بوو له گه ل نهو
نه غدئى بوو له دهس چوو گولئ سوور تازه وهري بوو

نهو كاته له من خوش بوو ژيان تا له گه ل نهو بووم
باقى ترى گش ده رديسه رى و ده ربه دهري بوو

لهو داخه نه گه ر خوئى بكوژئ حه قيه تى بولبول
گول كاتى به يان هاوده مى سروهى سه حه رى بوو

كهى شانى يه كن نهى دل نه تو سولكه ر و نهو شا
جوانى وه كوو تانجيك ده دره وشا و له سه رى بوو

هه ر گه نجه به پيتيكي خودا داويه به حافظ
لهو ويرد و دوعا يانه يه خوئندى و له به رى بوو

له‌وه‌رگی‌ر: مامۆستا عه‌بباس حه‌قیقی، شه‌ونم، لاپه‌ره‌ ۸۰، چاپی یه‌که‌م، سنه ۱۳۸۷.

آن یار کز او خانه ما جای پری بود
سر تا قدمش چون پری از عیب بری بود

دل گفت فروکش کنم این شهر به بویش
بیچاره ندانست که یارش سفری بود

تنها نه ز راز دل من پرده برافتاد
تا بود فلک شیوه‌ او پرده‌دری بود

منظور خردمند من آن ماه که او را
با حسن ادب شیوه‌ صاحب نظری بود

از چنگ منش اختر بدمهر به دربرد
آری چه کنم دولت دور قمری بود

عذری بنه ای دل که تو درویشی و او را
در مملکت حسن سر تاجوری بود

اوقات خوش آن بود که با دوست به سر رفت
باقی همه بی‌حاصلی و بی‌خبری بود

خوش بود لب آب و گل و سبزه و سرین
افسوس که آن گنج روان رهگذری بود

خود را بکش ای بلبل از این رشک که گل را

با باد صبا وقت سحر جلوه گری بود

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ
از یمن دعای شب و ورد سحری بود

مه پیکه دلّ به غمزه و نووکی تیرم
به داوی چاوی مهستی توئه سیرم

گه یشته ئه و په پری جوانی جه مالت
زه کاتم پین که ره م که زور فه قیرم

من ئه و ته بیرم به یانان و شهوانه
له هه یوانی سه روو دی ویره ویرم

قه ده ح پر که له سایه ی ده وله تی عیشق
ججیلکی به به ختم گه رچی بیرم

وه ها پر بوو فه زای سینهم له مه عشووق
که فیکری بوونی خو شم چوو له بیرم

نییه غهیری حیسابی موترب و مهی
ئهوی نووسیویه پینووسی ده بیرم

له هه نگامه و له هه رکهس هه رکهسی وا
منه تباری هه والپرسینی بیرم

مه ده زاهید فریوم وه ک منالان
به باغ و سیوی سوور و شه کر و شیرم

له گه‌ل مه‌بخانه چي به ستوومه په يمان
که رږڅي خه‌م له مه‌بخانه هه‌سیرم

له سایه‌ي ده‌وله‌تي مه‌ستي چ خ‌وشه
نه هه‌وجي‌ي شا، نه نا‌تاجي وه‌زیرم

وه‌کوو "حافز" له‌سینه‌م دايه‌گه‌نجي
ره‌قيب چووزاني چي تي‌دا زه‌میرم

له وەرگيرپ: ماموستا هه‌بباس حقيقي، شه‌ونم، لاپه‌ره ۱۹۰، چاپي يه‌که‌م، سنه
۱۳۸۷.

مزن بر دل ز نوک غمزه تیرم
که پيش چشم بيمارت به‌یرم

نصاب حسن در حد کمال است
زکاتم ده که مسکين و فقيرم

چو طفلان تا کی ای زاهد فريبي
به سيب بوستان و شهد و شيرم

چنان پر شد فضای سينه از دوست
که فکر خویش گم شد از ضميرم

قدح پر کن که من در دولت عشق
جوان بخت جهانم گرچه پيرم

قراری بسته ام با می فروشان
که روز غم بجز ساغر نگیرم

مبادا جز حساب مطرب و می
اگر نقشی کشد کلک دبیرم

در این غوغا که کس کس را نپرسد
من از پیر مغان منت پذیرم

خوشا آن دم کز استغنايِ مستی
فراغت باشد از شاه و وزیرم

من آن مرغم که هر شام و سحرگاه
ز بام عرش می آید صفیرم

چو حافظ گنج او در سینه دارم
اگر چه مدعی بیند حقیرم

حافظ شیرازی

زوو پتر مه یلت له گه لّ نه و عاشقه ی موشتاقه بوو
باسی دلّداری من و توّ قاوی نه و ئافاقه بوو

یادی شهوگاری له گه لّ ده م خونچه کانم بِن خیر
نه قلّی عیشق و یاری پروومت وه ک گوئی میلاقه بوو

پرووی گه شی مه عشووقه کان گهرچی دلّ و دینی ده برد

زیکری ئیمه هه ر له بابته حوسنی ئه و ئه خلاقه بوو

سپهیری مه عشووقه گه ر بکشیتته سه ر عاشق چیه
من دلم به ودا ئه ویش دلداری ئه و موشتاقه بوو

پیش ئه وه ی ئه و میچه سه وزه و تاقی مینا بینه گور
من روانگه ی چاوه کانم ئه و دوو ئه برۆ تاقه بوو

هه ر له سبچه ینی ئه زهل را تا شه وی ئاخوزه مان
دوستی ئیمه له سه ر ئه و شهرت و ئه و میساقه بوو

به و شه وی قه دره ئه گه ر لیمداوه مه ی مه نعم مه که
یار به مه ستی هات و جامی مه ی له گۆشه ی تاقه بوو

لیم ببوره گه ر پسا ته سبیحی زیکرم ماوه یه ک
دهستم ئاوقای پووزی ئه و مه یگیڤه به فرین ساقه بوو

دیم له ده رکی شا که دایه ک نوکته ییکی جوانی گوت
من له سه ر هه ر خوان که بووم، رازق هه ر ئه و په ززاقه بوو

شيعره که ی حافظ له جه ننه تدا زه مانى بابه دهم
بۆ گۆل و نه سرین گه شه ی ئه و ده فته ر و ئه وراقه بوو

شاه شهنم، وه رگیرانی سه د غه زهل له دیوانی حافزی شیرازی، وه رگیرانی: عه باسی
حقیقی، چاپی یه که م: سنه ۱۳۸۷، لاپه ره ۱۰۰.

پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود

مهروزی تو با ما شهره آفاق بود

یاد باد آن صحبت شبها که با نوشین لبان
بحث سر عشق و ذکر حلقه عشاق بود

پیش از این کاین سقف سبز و طاق مینا برکشند
منظر چشم مرا ابروی جانان طاق بود

از دم صبح ازل تا آخر شام ابد
دوستی و مهر بر یک عهد و یک میثاق بود

سایه معشوق اگر افتاد بر عاشق چه شد
ما به او محتاج بودیم او به ما مشتاق بود

حسن مه رویان مجلس گر چه دل می برد و دین
بحث ما در لطف طبع و خوبی اخلاق بود

بر در شاهم گدایی نکته ای در کار کرد
گفت بر هر خوان که بنشستم خدا رزاق بود

رشته تسبیح اگر بگسست معذورم بدار
دستم اندر دامن ساقی سیمین ساق بود

در شب قدر ار صبحی کرده ام عیبم مکن
سرخوش آمد یار و جامی بر کنار طاق بود

شعر حافظ در زمان آدم اندر باغ خلد
دفتر نسرین و گل را زینت اوراق بود

حافظ شیرازی

پیشه کی وهرگنپ :

هر له تمهنی لاویمه وه زیاده له هه موو دیوانی شاعیرانی دیکه ئوگریم به دیوانی حافظ گرتبوو. تام و خوئی شیعره کانی له گه ل شهوق و زهوقی هه ره تی لاویم ئاویتنه ببوون و شوینیان خستبووه سهر هه ست و بیرم. شهو و رۆژ ورینگه م ده هات ده مخویندنه وه. زۆرجار بو نیازیکی مېا، ده مگرته وه و ئاواتی دلم ئی وه رده گرت. ئه وه نده م خویندبووه زۆربه یم له بهر بوو. جار جار تیهه لکیش و ته خمیسم ده کردن. به لام هوئی ئه وه که وا له سه رده می پیریدا ده ستم داوه ته وه رگنپراوی دیوانی حافظ ئه مه بوو که له لایهن ناوه ندی بلاوکرده وه ی سه لاهه دینه وه داوایان ئی کردم ده غه زه ل له دیوانی حافظ وه رگنپره سه ر کوردی تا له کتیبی حافظی سی زمانه دا ره گه ل زمانه کانی دیکه بکه وی. ئه گهرچی ئه و کاره زۆر له لام گرنگ و چه توون بوو، به لام دلی ئه وان و دنه ی دۆستان و ئه وینی حافظ ده ستیان دایه ده ستی یه ک و به و پیرییه له به ربه ر دیوانی حافظ دا رایان گرتم. به و پشت گهرمیا نه وه ملم له به ر ملی نا و ده غه زه له که ی ویستی ئه وانم له ماوه یه کی کورتدا وه رگنپراوه و له چاپاندا. ئیدی من به ته ما نه بووم دریزه به و کاره بده م. که چی دیتم مه سه لی کورد وه دی هات که ده ئی:

به کورد بده ی پیازی دوان دوانت ئی ده خوازی

دۆست و ناسیاو ئه وانه ی وه رگنپراوه کانیان دیبوو هه له سوونیان هیناوه و داوایان کرد دریزه ی پی بده م. منیش که زاتم شکابوو و په والی کاره که م هاتبووه ده ستی، ئه و جاریش تیهه لچوو مه وه و تا ئیسته ئه و سه د غه زه له م وه رگنپراوه ته وه. ده ئیم جارئ هه تا کۆچی دواییم نه کردوو ه ئه وه ی چاپ بکه م و پیشه که شی ئه وینداری کوردی حافظی نه مری بکه م، له پاشان ورده ورده خه ریکی ئه وانی دیکه بېم و به یاریی خوا و مۆلته ی ئه جه ل به ئاکامی بگه یه نم. پیویسته بوتری ته رجه مه که زۆر موته عه هیدانه و به رپرسانه یه، واتا به و په ری ئه مانه ته وه ئه و کاره م کردوو ه و له خۆمه وه شتم ئی که م یا زیاد نه کردوو ه و شه رحیشم نه کردوو ه. له شه رحی سوودی که لکم وه رگرتوو ه و ره واله تی شیعره که م ههر له سه ر کیشی عه رووزی خۆی کردوه به کوردی و ده ستم له

هیندی له وهرگپراوه کانی ماموستا حقیقی

ناوه پوک نه داوه. بهو مانایه که مه بهستی حافز له شیعره فارسی یه کهیدا چ بووه بن کم و کورپی له تهرجه مه که شیدا بهدی ده کړی. هیوادارم دیاریه کی به نرخم پیښکه شی ئه وینداران و لایه نگرانی شیعر و ئه ده بی ولاته کمه کړدی.

بؤکان ۲۰ می بانه مری ۱۳۷۰ می هه تاوی: عه عباس حقیقی.

کورتته به سه رهاتی حافز

بی شک حافز یه کیکه له گه وره ترین ، خوشه ویست ترین ، ناودارترین و بهرترین ماموستایانی غزه لی ئیرانه ، که نیو و ناو بانگی گه یوه ته ته واوی ولاتانی فارس و زمانی دنیا و سنووری برپوه و بهره و ولاتانی غهیره فارسیش فرپوه . کهم که سی وا هه یه ئه گهر سهوداشی نه بن به بیستنی شیعیری کی حافز حالی نه گورپی و بو ماوه یه ک خوی له گیر و گرفت و تهنگ و چه له مه ی ژیان پرگار نه بینئ . له سهر ئه مهش را ئه گهر له ناو ئه ویندارانی له راده به ده ری حافز تا قمی خوینده واری پوشنیبری لی ده رکه یین و له سه دی و بگره له هه زاری یه کیک جگه له وهی حافز شیرازییه و گلکوی له شیرازه ، شتیکی دی له مهر چوئیه تی ژیان و به سه رهات ، ئه وهی له چ سه ده یه کدا ژیاوه له گه ل کن هاوچه رخ بووه ، چند سال ژیاوه و ته نانه ت ناوی چ بووه نازان ئه وه نیشان ده دا جه ماوه ر لایه نگری نیوه پوک شیعه کانی حافزن و له ده ریای قوول و مه ن و بی به ستینی بیرو بروای ئه ودا مه له ده که ن و ناپه ر ژین و یا هر پیمان گرنگ نییه بکه ونه بنج و بناوانی خاوه نی ئه م ههسته پاک و بی غه وشه وه . جا ئه م کورته باسه له سه ر ژیاوی هونهر بو ئه و که سانه یه ده یانه وی له حافز بریک زیاتر له چیرۆکی کون به لام هه میسه شیرینی ئه وین و ئیمان بزائن . که حافز گوته نی :

له قسه و باسی ئه وینم نه دی خوشتر دهنگی بیره وه ریکی که له و خپه وه ته بهر پانه ی ما

۶۰۰ سال له مه وه بهر له گوشه یه کی شیرازی کانگای راز و نیاز سه رچاوه ی چاوی گهش و خالی رهش ، کانی ئه وین و دل داری ، بنکه ی هونهران و هونه روه ران ، سو فییه کی

خوین شیرین و سهحت سووک ، عارفیکی بئ نیاز له دنیا و دهاقی ، ههستیاریکی تاقانه ، هونهریکی لیزان و شاعیریکی ناسک خه یال و شارهزا به ئیش و ئوف و دهرده و خه می گه ل ، دوور له تهواوی گری و گول و هه للا و هه نگامه بژیان نزیکه ی ۵۰۰ غه زه لی دانا که ئیستاش له سه ر لوتکه ی به رزی کاخی فه ره ههنگ و نه ده بی فارسی وهک دوپ و نه لماس ورشه ی دی و هه تا هه تاشه چ له باری پوآله ته وه و چ له باری نیوه رۆکه وه ، هه ر به رز و پرشنگذار ، دنیای پان و به ربلاوی نه ده بیاتی شیرینی فارسی به تیشکی خه و په رین و خه م تارینی خو ی گه ش و پوواناک ده کاته وه .

حافزی شیرازی ناوی محهمه د و له قه بی شه مسه ددین له شاعیرانی سه ده ی هه شته می کۆچییه به بروای زوری میژوو نووسان و حافر ناسان سالی ۷۲۶ له دایک بووه و ۷۹۱ کۆچی دوایی کردوو . کوری پیاویکی بازگانی نه سل ئیسفه هانی دانیشتووی شیراز به ناوی به هائه ددین بووه . هیشتا مندال ده بی باوکی کۆچی دوایی ده کا . محهمه د له لایه ن دایکییه وه به شاگردی ده خریتته به ر دهستی نانه وابه که وه . شه وانه له نانه واخانه که هه ویر ده شیلن و به رۆژ له لای زانایانی نه وکات وهک "شه مسه ددین عه بدوللا" و "سه ید شه ریف جورجانی" به عیشق و عه لاقه یه کی یه کجار زوره وه خه ریکی خویندن ده بی . زور زوو ده رده که وی قوتابیه کی وریاو به ئیستیعاده . ئیوارانه دوا ی ته وای بوونی ده رس ده چیتته حوجره ی پارچه فروشی میر نه سه رده ی که لویکی خاوه ن هه ست و هونه ر و هونه ر دۆست ده بی ، گو ی بو شیعه رکانی میر هه لده خا و هه زی پیده کا . دیداری په یتا په یتای نه م لاهه ئاوریک له ده روونی محهمه د دا هه لدا یسینن . بو دامرکاندن نه م ئاوره روو ده کاته شیعه ر دانان . به لام شیعه رکانی خا و بئ مایه ن و ته نانه ت گه پیشی پئ ده درن . زوری پئ ناچی هه لچونی په لی زانست له لایه که وه و بلنسه ی ئاگری ئوگری به و کاره له لایه کی تره وه ده بیته هو ی باشت بوونی شیعه رکانی تا نه وجییه به زیندی سه ری ناوبانگی له شیراز و بگره له ئیران تیده په ری . حافر له ته مه نی ۲۰ سالی دا له لایه ن پاشایان و حاکمانی نه و کاته وه وه رگیراوه و ده رکی کتیبخانه کانی بو کراوه ته وه . ئیدی ده س ده کا به مو تالایه کی به رده وه ام ، له ماوه یه کی کورت دا له باری نه ده بی ، دینی ، حکمه ت ، عیرفان و باقی عیلمه کانی تری زه مانی خویدا وه لای سه رووی هه موو زانایانی هاوچه رخی ده که وی . قورئان به ته وای له به ر ده کا و نازناوی حافر به و هو یه وه بوخوی هه لده بژیاری :

ههر عیشقه دی به فریات با توش به چه شنی حافز
قورئان له بهر بخوینی وپرای دوو حه و

روایهت

حافز دوو کورپی هه بووه که ههردووکیان له ته منی لاویدا مردوون و به مهرگی خویمان
ههستی ناسکی باوکیان بریندار کردووه و داخی گرانیان له سهر دلی داناوه :

ئه تو دیتت دلّه ئه و رۆله ژیره م چ بیدادیکی دی له و تاقی

ره نگین

له باوه شیا له باقی له وحی زوین ئه جهل داینا له سه ریا له وحی

سه نگین

دهوره یه کی حافز تیا ژیاوه ، دهوره ی پاشایهتی و خانخانی بووه ، ههر وئت و شاره ی
حاکمییکی بووه . ئه و حاکمانه بی پسانه وه له سهر چنگ داگرتن به سهر زهوی و زاری
زیاتر و گه بشتن به حکوممه تی به هیتتر ، له شه ر و هه را و گوشت و کوشتا ردا بوون .
به چه شنی که له شاره دلگیره که ی حافز له ماوه ی ته مه نی ۶۵ ساله که پیدا پتر له ۲۰
جار له ئیوان پاشایانی بیگانه و خوپی دا ده ستا و ده ست کراوه . حافز له جه نگی ئه و
هه موو ئال و گوړه ی به سهر حوکمات و ژیا نی کو مه لایه تی دا ها تووه ژیاوه . ئه و وه ک
عالمییکی گه و ره و نیودارترین هۆنه ری زه مان ی خو ی نه ی تو انیوه خو له م گشته رووداوانه
بدزیته وه و بیده نگ دانیشی . ههر بویه ش جاری وا بووه به بۆنه ی ها تته سه ر کاری
پاشایه کی باش و خه لک دۆست شیعی ری جوانی بو داناوه و جاری واش بووه به ئیشاره
یا راسته و خو هه لی کوتا وه ته سه ر تا قمییکی تر له و حوکمانه و سه رزه نشتی کردوون .
هه ندی که س به هۆی ئه م شیعه جوانانه وه حافیان خسته ته ژیر پر سیاره وه ، که
ئه مانه خو شیان به نۆبه ی خو یان بوونه ته فه لغانی تیر و تانه ی لایه نگرانی بی ئه ژماری
حافز . ئه مه با سیکی تایبه تی دوور و دریزه و بو ئه م ژیا نامه یه پیویست نییه . به لام
ئه وه ی شیایو باسه یه کیک له و که سانه ی حافز له چه ند جی له شیعه کانی دا به
چاکه باسی کردووه ، شا ئه بو ئی سحاقه شاعیر ههر له ته مه نی لاوییه وه و بهر له وه ی

هیندی له وهگرپراوه کانی ماموستا حه قیقی

ئه بو ئیسحاق به شایه تی بگا له گه لیا دۆست بووه و ئه و ئوگریه پاش کوژرانیشی هه ر به رده وام بووه . ئه گه ر وا نه با بو شیعریکی په سه نی بو ئه میر موباریز که زوړیش به زه بر و زهنگ و توندو تیژ بووه دانه ناوه . ئه مه وا دهرده خا په سه نی ئه و شایه ریایی نه بووه به لکه له رووی دۆستایه تی و عه لاقه وه بووه . ئه بو ئیسحاق به رادده یه ک ئه وپنداری به هار و گوډ ، کچ و مانگه شه و و شیعری ته ر و باده بووه که له کار و باری حکومه تی خافل ده میتی و نوقمی خه یالاتی خو شی خو ی ده بی . ده گپړنه وه ر وژتی ئه مینه دینی جه هرومی که له نزیکانی شا بووه به شا ده لی : قوربان به و هه وا خو شه حه یف نییه له ژووری دانیشین؟! ئه وا به هاره ، دهر و دهشت و چیا و کیو و که ژ هه موو شینه ، چیا خه ملیوه ، گیا شین بووه ، گوډ پشکو تووه و خت و خالی ئال و وال شان و یالی کوپستان ره نگاوه . با پرۆینه سه ربانی کو شک تا چیدی له و دیمه نه دلرپینه بی به ش نه بین . به و بۆنه وه شای هی نایه سه ربانی کو شک تا چاوی به له شگری دوژمن بکه وی که وه ک سیلاو شه بۆلی ئه داو ئاماده ی هی رش بوو بو سه ر تاج و ته ختی شا . دوور روانی و پرسى : ئه ری ئه و ره شایه چییه له دووره وه دیاره ؟ شیخ وه لامی داوه : له شگری ئه میر موباریز محمه د موزه ففهره . شا بزه یه کی هاتی و وتی : ئه م حه مه موزه ففهره چ پیاویکی گه وچه . وهخت و ناوهخت نازانی و له م سات و کاته خو شه دا هه وای شه ر و خوین رشتن له سه ری داوه .

بیا تا یک امشب تماشا کنیم چو فردا شود فکر فردا کنیم

ئه و شیعره ی فیرده و سی ده خوینتته وه و روو ده کاته ناو مال . له شکر هی رش دینى ، ئه بو ئیسحاق ده کوژتی ، تاج و ته ختی به تالان ده چی و بنه مال که ی بنه بر ده بی . حافز له م غه زه له دا زوړ به تاسه وه ده که ویتنه بیر سه رده میکی خو شی که له گه لیا بردوویته سه ر ، بو ماوه ی کورتی حکومه ته که ی به داخه و ئاکامی تالی ده سه لاتدارییه که ی به به ره همی که مه ترخه می و ئاکاری ناله باری ده زانی و ده لی :

خۆزگه به و ده م که سه ری کووچه ی تۆم مه نزل بوو
کلی چاوم له گلی ده رکی ده رت

حاسل بوو

چونکه وهک سوینس و گول پا بوو زه مان و دلمان
قسه مان یهک بوو نه گهرچی به زمان و دل

بوو

له دلم دا بوو که قهت راینه بویم بی دوست
داخه کهم هه ول و ته قه لای من و دل باتل

بوو

چوومه مه یخانه شه وی دیکه به یادی یاران
خوم دلی پر بوو له خوین چونکه له نه سلا

گل بوو

دهوری پیروزه نه قیم ده وله تی بوو نیسحاقی
جوان دره وشین و په له ی ، چه شنی مه لی سه رچل

بوو

وای چ غه دریگ و په ژاریکی ده بینم لی ره
نای له وی نیعمهت و خوشی چ به تین و کول

بوو

نه و به ناز روین و قاقای که وه کهت دی حافر
له هه لو هه لمهت و شاهو له په نا خافل

بوو

پاش کوژرانی نه بو نیسحاق ئال و گوپییهک به سه ردا دی و نه میر موباریز به
حکومهت دهگا . نه و حاکمه ریاکار و فیلبازه به نیوی دین دهس دهکا به پشکنینی
بیروباوه ری خه لک نازادی و ناسایشیان لی ده ستینی ، نازار و نه شکه نجه یان دهدا و
نایه لی نانی راحت له گه روویان ئاوابی . نه میر موباریز نه وه نده ی له سه ر به ریوه بردنی
به ناو ده ستوراتی دینی توند و تیژی نشان دهدا که خه لک موخته سیب* و اتا داروغه
و کیشکچی* نیوی ده بن . حافریش هه روای نیو بردووه . نه میر به هه ره شه و
گوره شه و ترساندن خه لک و ته نانهت کوره کانی خوشی به چاو ده رینان و کوشتن و
برین نه وه نده ی دیکه خوی دزیو دهکا . تا نه و جیه یه کت له کوره کانی به نیوی شا
شوجاع شوړشی لیده کا و دهیگری و به توله ی زولمی کردوویه ، چاوی ده ردینی و

هیندی له وه رگیراوه کانی ماموستا حقیقی

کووتایی به ژیانی دین. شا شوجاع پیاویکی ئەدیب و خەلک دۆست و ئازادی خواز
بووه . ئازادی پیاویست به گه له کهی ده داو چون خووشی شاعیر بووه له گه ل
هونه رمه ندان و شاعیران نیوانی خووش بووه و به تایبەت له گه ل حافز هام و شو و
دۆستایه تی داده مه زرتینی و چاوه دپیری لی ده کا . هه ر بۆیه ش حافز به هاتنه سه ر
کاری نه و و لاچوونی زولم و زور له سه ر خەلک یه کجار شاد ده بی و شادییه که ی به م
چه شه له شیعری کدا ئاشکرا ده کا :

گه یی له هاتنی غه بییم به یانی موژده ی خووش
که ده وری شاهی شوجاعه و به که یفی خووت بکه نووش
به سه ر چوو نه و ده می لاوان ده چوونه پیچ و په نا
دلان پیری قسه بوون و زمان خپری
خاموش

حافز به پیچه وانهی سه عدی که بی پشوودان له سه یر و سه فهدا بووه و چه ند
که ره تان چوته هج و زوربه ی ولاتانی ده وروبه ر گه راوه ، قه ت دلای نه هاتوو ه بو
ماوه یه کی زور له شیراز دووریته وه نه م شیعره پر ههسته ی ژیره وه به ره می
سه فه ریکی کورته بو یه زد کردوو ه :

سه ری شه وه ده گریم و غه رب و بی نازم
به ناله وه ده ری ده برم قسه ی دل و رازم
به یادی یار و دیارم ده بی وه ها بگریم
که له و جیهانه چ که س بو سه فه ر نه لی سازم
من و دیاری هه بییم چه له شاری غه رب
خودایه هه وه جیی خووم که لی ره بی وازم
هه وایی مه نزلای یارانه ئاوی ژین بو مه
سه با ده بی نه نه سیم له خاکی شیرازم

هیندی له وه رگیپراوه کانی ماموستا حقیقی

ده لاین جاریک سولتان نه حمه دی جه لایر حاکمی وه ختی به غدا که پیاویکی نه دیب
دوست ده بی ده نیرینه شوین حافظ و ده عواتی ده کا بو به غدا . حافظ به غزه لیک له
وه لآمی نه و ده عوه ته دا و پرای سوپاس له سولتان بهم چه شنه جوانه عوزر خوایی لی
دینینه وه :

گهرچی دوورین ، به هه وای توه قه ده ح هه لده گرین
دوور و نزیکی نییه بو سه فهری رووحانی

نه وین و ئوگری و بیر و بروای جه ماوهر به شیعری حافظ گه شتوته راده یه ک زور
کهس بو پرس و را له مەر چاره سه رکردنی گیر و گرفته کانی ژیانیان روو ده کانه نه م
دیوانه و فال ده گرته وه . نه م فال گرفته وه یه جگه له وه بوته داب و په سمی
کومه لایه تی ، وه ک ده رمانیکی کاتی ، تا یه ک لا بوونه وه ی گرفته که دلی پی خوش
ده کری و ژه نگی ناهومی دی له دل ده سپی . فال گرفته وه به دیوانی حافظ بهم چه شنه یه
:

فالگر به دلیکی پاک و پر له بر اووه فاتحه یه ک بو روحی پاکی حافظ ره وانه ده کا ،
مه به ست له گرفته وه ی فال له دلی خودا روون ده کاته وه و دیوانه که لیک ده کاته وه .
له نه وهل غزه لی نه م لاپه ره یه دا نه گهر به وردی لی بروانی و مانا کانی لیک داته وه
وه لآمی خو ی لی و ه رده گری .

لیره دا چوار نمونه له فاله به ناوبانگه کانی که به دیوانی حافظ گیراونه وه بو وینه
ده خمه بهر چاوی خوینه رانی به ریز :

وینه ی ۱ : کاتیک شا سمایی سه فه وی بناغه دانهری بنه مآله ی سه فه وی له تیران به
حکومت ده گا و مه زه بی شیعه به په سمی ده ناسی ، ده ستوور ده دا قه بری گه لی
پیاو چاک و نیو به ده ره وه کانی سونی بده نه وه و له گه ل خاک ریکی که ن . پاشان
روژیک له گه ل مه لا مه گه س که پیاوی ده ربار بووه ، ده چی بو حافظیه که باره گای
حافزی لیه . مه لا مه گه س ده زانی سونییه و ده بی قه بره که ی نه ویش به و تاوانه
تیکدری . شا سمایل پاش پیداگرتنی مه لا له سه ر نه م بر اویه ، نه م ده کا دیوانی حافظ
بینن و فالیک بگرته وه و له خو ی پرسن . له فاله که دا نه م شیعه دی :

جهوزا جزووی ههمایلی دانا بهراپهرم یانی غولامی شام و قهسه م خور و
نۆکهرم

شا زوری پښ خوش دهبن ، ده لښ : ئیتر چیت دهوی ؟ ئهوه حافظ سویند ده خوا که
غولامی وهفاداری منه . بهلام چون مهلا مهگهس ههر پازی نییه و لهسهر باوهپری
خوی سووره ، شا جاریکی دیکهش فال دهگریتهوه ئه م جار ه ئاواوی دیتی :

لانی سیموورغه مهگهس ئیره نه جپی وز وزی تو
نابرووی خوت دهبهی و ئیمه له زهحمهت داوی

ئیدی مهگهس متفق ناکا و بارهگای حافظ له شهپری شهیتان بهلای ناگهان پزگاری
دی .

وینه ی ۲ : ده لښ پوژی شا تههماسب له کاتی ته نیایی و بیکاری له بهر وهپهزی
ئهنگوستیله کهی خوی که زوریش گرانمایی دهبن هه لده خاتوه و ده بگریتهوه .
جاریکیان له دهستی بهر ده بیتهوه و ون دهبن ، ههرچی بوی دهگه پښ نایدوزیتهوه .
لښ براو پوو ده کاته دیوانه کهی حافظ و فالیکی پښ دهگریتهوه :

دلښ که خاوهنی جامی جهمه و نهینی زان له کلکه وانه که ، ون بی ده می خه می
چییه تی

شا که ئه م شیعره ی بو دی یه گجار شاد دهبن و له خوشیان و به پیکه نینهوه له رانی
خوی راده کیش . له پر دهستی وه ئهنگوستیله کهی ده کهوی که له چینی عهباکه پیدا
خوی حه شار داوه .

وینه ی ۳ : ده گپرنه وه کاتښ که حافظ کوچی دواپی ده کا ، چهند ویشکه سوئی و
هه ندی له نه ته وه بییه کان و دوژمنانی به پروبیانووی پر و پوچه وه ده یانه وی له

بۆ سه ری خهسته یه ک ده چی فاتیحه یه ک بکه رهوان

لئ که وه لئو هه تا بچی بۆ له شی مردوو ان رهوان

فاتیحهم بۆ خویند و له نیه تی نه و مه بهسته لیکم کرده وه ، به وپه ری سه رسوپرمانه وه دیتم نه ک له په رده دا به لکه به ئاشکرا مزگینی سه رکه وتن ده دا . لومه ی سو فی ده کا ، له سوتانی کاو هاتنی مه هدی خه بهر ده دا و ته نانه ت له وشه ی دانش و نیوه شه و و به ربه یانیش که لک وه رده گری . به م شیوه یه :

بیا که رایت منیور پادشاه رسید نوید فتح و بشارت به مهر و ماه رسید
جمال بخت ز روی قفر نقاب انداخت کمال عدل به فریاد دادخواه رسید
ز قاغان گریق این زمان شوند ایمن قوافل دل و دانشش که مرد راه رسید
کجاست یوفی دجال فعل ملحد شکل بگو بسوز که مهدی دین پناه رسید
یبا بگو که چها بر سرم درین غم عشق ز آتش دل سوزان و دود اه رسید
ز شوق روی تو شاها بدین اسیر فراق همان رسید کز آتش به برگ کاه رسید
مرو بخواب که حافف به باره گاه قبول ز ورد نیم شب و درس یبجگاه رسید

دوای چهند روژ سو فی له لایه ن دادگاوه به خه تاکار ناسرا و به سزای ئاکاری گه یی ((

نه و جا با بچینه سه ر باسی سه بک و شیواز و بیر و باوه ری حافز : حافز سه ره پای نه وه له شیوازی سه عدی و مه ولانا و سه نایی و خه یام په پره وی کردووه به لام لاسایی نه کردوونه وه . به لکه بۆ خو ی شیوازیکی نو یی دانا که ئیستاش زوره ی شاعیرانی فارسی و پڑ ته حسینی ده که ن و په پره وی لئ ده که ن . هه لبه ت فه لسه فه و رپبازی خه یام سه رنجیان پراکشاه و کاریان تیکردووه به لام حافز هیناویه بۆ چوونی نه وی سه بهارت به دنیا ، ئاویته ی ههستی ناسک و بیرری ورد و په خنه گری خو ی کردووه و له میشکی دا هه لسه نگاندووه و به وشه و رسته یه کی زور جوانتره وه به ناوی شیعیری حافزه وه ده ری خستوون .
کاتی خه یام ده لئ :

هیندی له وه رگپراوه کانی ماموستا حقیقی

چاو مهسته دههسته بیره لام خونچه گوکم ماچم دهیه بم دوپنه ،
مهشکینه دلم
لهم دهفری مهیهت کاسهیه کم بو تیکه تا نه بووه به دهفر و کاسه و
گۆزه گلم

حافز هه ره ئه و مانایه به که لامیکی دلگیرتر و له قالبیکی دلنشین تر دا ئاوا به یان ده کا
:

ههسته له و دهفره ته لایه ی که له ئاوی بهری تاک

پیش نه وه ی پیشه یی سه ر ، بی به مسین کاسه ی خاک

حافز وه ها شاره زابانه مانا جوراوجوره کانی فلهسه فه ، نهوین ، دین ، سیاست ،
ئه خلاق و عیرفانی لیک هه لاندوووه که نه بهر له خو ی و نه دوایه ش کهس له م
شیوازه دا ئاوا سه ر نه که وتوووه . ده لئین جار یک شا شو جاع په خنه ی لی ده گرتی که بو
هیچ غه زه لیکت له نه وه له وه تا ئاخ له سه ر مه به ستیک نییه ، جاری وایه دوو
شيعرت په سه نی جه مالی یاره ، دوانیان له دین ده دو ی و سی یان له سیاست و هتد
... حافز له وه لام دا ده لی : قسه کهت جوانه به لام ده بینی شيعری من له چوار
قورنه ی دنیا ده ستاوده ست ده بی و هی شاعیرانی دی پشتی ده روازه ی شیرازیان
نه دیوه . نه وه رازی سه رکه وتنی شيعری حافزه .

غه زه له کانی حافز پرن له مانا و کاکلی بنه په تی و جوراوجور . شيعری حافز جامی
جیهان بینه . وته جوانه کانی ئاویته ی بالا نوینی ئاواق گه له ، هه رکهس به چه شن
ویستی ده روونی خو ی تیدا ده دوزیته وه و وتاری ئه و به په یکی شادی و بارانی
په حمت ده زانی و دیمی دلی پی ئاوپرژین ده کا . له راستی دا کهم دیارده ی وا
هه یه حافز له گه لی نا ئاشنا بووی و بی لابه ن به ته نیشتی دا تی په ربی . هه ندی
کهس لایان وایه حافز عارفیکی ته واو عه یاره و پشتی له هه موو خو شیبه کانی جیهان
کردوووه . شک له وه دا نییه حافز قورئانی جوان زانیوه . له فلهسه فه و که لامیش
گه ییوه ، سه ری له عیرفان و سو فیه تیش خوراوه به لام ئه و بهر له هه موو شت شاعیره

، شاعیرتکی زور پوښنیر و به جهرگ . ئەمما چون پلهی هونهریبه کهی زور له سهریبه و قهولی خوئی حیکایهتی دل باش ده کا ، پلهی عیرفانیبه کهی له وهی که ههیه زیاتر دهنوینئ . ئەوه زور سهیره ئەگه ر پیمان وابئ له هه ر جیبه کی باسی باده ده کا مرادی بادهی عیرفانه و هه رکات له خال ده دوئ وه حدهتی مه تله به . خو حافظ ویشکه سو فییه کی گرژ و مؤن و به رمال به شان نیبه که دایمه له گو شهی خانه قایه ک چوکی دادابئ و به رمالی به سه ر خوئی دا کت شابئ و چاوی له دنیا قوچان د بئ . نه خیر حافظ له گه ل ئەبو ئی سحاق و شا شو جاع و جئ نشینانی ئەو هام و شوئی بووه و له کو ری عهیش و نو شی که سانی وه ک خواجه قهوام به شداری کردووه و ههچ سه ریش نیبه ئەگه ر جار جار لیوئکی ته ر کرد بئ و چاویکی داگرت بئ وه ک بو خوئی ده لئ :

ئەگه ر فه قئ به ته ما بوو هه له ت بکا له ئەوین

بیاله یئکی ده به و پئی بلئ : ده مت ته رکه

حافظ هه م قسه ی عارفانه ی ئاسمانی هه یه و هه م غه زه لی عاشقانه ی ئینسانی و ئه رزه کی . که به روا له ت زور له یه ک ده چن . ئەگه ر هه موو غه زه له غه رامیبه کانی به عارفانه بزاین خه تایه کی گه وره یه و به پچه وانه ئەگه ر ته واوی غه زه له عارفانه کانی به عاشقانه بگرین خه تایه کی تر ، ئەگه ر وازمان له کتسه نه بی پاش پروانینیکی ورد به سه ر شیعره کانی دا بو مان پروون ده بیته وه که حافظ عارفیکه قه ناعه ت پیشه ، لایه نگری شادمانی و دژی زوه د و پارژ و عبا و عه مامه ی پریای ، له شی له گه ل رو حی ، وته ی له گه ل کرده وه ی ، دنیای له گه ل ئاخره تی نه ک جیاوازی یان نیبه به لکه زو ریش نیوان خو شی یان هه یه ، ئەگه ر زا هیدئکی ته واو عه یار نیبه راست له به ر ئەوه یه که ده زانئ زوه دی بئ راده ، هه رچه ندی بئ رپاش بئ هه ر ده بیته هو ی دینی لایه نیکی حه قیقه ت و نه دینی لایه نه کانی دی . ده نا خو گه لئیک له حال و هه وا ی عیرفانی دا سه ر و سلوکی کردووه به لام ئیدی نه ک تا ئەو راده یه که بیژن هه رچی باده ی له دیوانه که ی دا هه یه عیرفانه . شه رابه که ی ئەو جاری وایه ئاوی تریبه و زور جاریش شه رابه ن ته هووره و شیله ی ئەوین و عیرفانه . ناساندن و خستنه به رچاوی بیروباوه ر و شیوازی حافظ له م که مه دا ناگونجئ و خوئی باسیکی جیاوازه و کتیبئکی تایه تی گه ره که . سه باره ت به وه ی حافظ به خووخده ی خه لک

ناشنا بووه و له پازی دهروون و ویستی دلیان گه یوه نازناوی ((لسان الغیب)) ی پیدراوه ، حافظ نه ته نیا بو کومه لئ ئه ده بی شاعیرانی ئیرانی به لکه بو ئه ده بیاتی دنیا جیی ریز و شانازییه . گه وره ترین شاعیران و نووسه رانی دنیا هه میسه به جوانترین و ناسکتین وشه و به و په ری ریز و حورمه ته وه له حافظ ده دوان و دواون . بو وینه له م به شه دا سه رنج بده نه بوچووئی چهنده کس له بلیمه تان و هه لکه وتووایی مه بدانی ویزه و ویزه وانی ناوخو و دهره وه .

گوته ، گه وره ترین شاعیرانی ئه لمانی له باره ی حافظا ئاوا ده دوئی:

((ئه ی حافظ ، قسه ی تو به بالای ئه به دییه ت برپاوه ، ئه وه ل و ئاخری بو نییه و ههروهک خیهتی ئاسمان پان و بهربلاوه و پالی وه هیچ نه داوه . تو سه رچاوه ی دهریای خرۆشانی بیروبروای که له په ستا شه پۆلان ده دا و به ره و پیش ده روا . خو هینانه ریزه ی تو شتییه . تو له گوین که شتییه کی که زور ماقولانه بای له بادینه کانی کردوووه و له سه ر سینگه نهرم و نا ئارامی دهریا ده پیا ئیوی و پنه سه ر پشتی شه پۆلان داده ئی . به لام من له ته ته خته یه کی سووک و چرووکم که شه پۆل وهک په ره کایه ک بهرز و نزمم ده کا و به ملاو به ولامدا ده دا))

نیچه شاعیریکی دیکه ی ئه لمانی ده لئ :

((ئه ی حافظ ، تو مه یخانه یه کت له حکمه ت بینانا که گالته به گه وره ترین کاخه کانی دنیا ده کا . تو له و کوخه ت دا ، شه رایتکت له قسه شیرینه کانت ساز کردوووه که دنیا تاقه تی خوار دنه وه ی تاقه قومیکه نییه)) .

ئینگلس ، بناغه دانهری ماتریالیزم هه والی که شفیکی تازه واتا دۆزینه وه ی زانایه کی وهک حافظ له نامه یه کدا به مارکس ده دا و پیشنیاری پی ده کا بو ئه وه ی له و ئوقیانوو سه بی بنه ی حقیقه ت و زانست بی به ش نه بی ، فیری فارسی بی . خو شی سه ره رای گیر و گرفتیکه زور که له سه رده می دامه زرانندی مه کته به که ی دا بووی

هیندی له وەرگیراوه کانی ماموستا حهقیقی

خهریکی فیربوونی فارسی دهبن تا به لکو بتوانی بو لادانی پهرده له سهر شاره واکانی زهمان له و ریواره چالاکه ی ریگهی عیرفان و نشارق یارمه تی وهرگری .

تاگور ، شاعیر ، زانا و عارف و سیاسه مه داری به نیوبانگی هیندی خوی به مریدی حافر ده زانی و له هینده وه بو زیاره تی مه رفه ده که ی دیته ئیران .

ماموستا عه لی ده شتی نووسه ری ناوداری ئیرانی له حافر به م جوړه ده دوئی :

((نه و حافزه ی که وتوته سهر زار و زمانه خه لک شیرازی نیبه ! خه لکی زه ویش نیبه ! کورپی فلان و باوکی فلانیش نیبه . نه و کورپی شیعره پر ماناکان و نیوه روکه جوانه کانیه تی ، نه و باوکی زمان و زمانزانی و ویزه وانیه . نه و پادشای بی شه ریکی مولکی بیر و به یانه . گیرفانی خالیبه به لام کولور کولور زپر و زهمبر له پینووسی ده باری . نه و به خسته گلینه که ی ژپر سهریه وه پی ده نیته بان هه یوانی ههره سه روو . نه گهرچی توژی هه ژاری و نه داری نازاری نه ندایم داگرتووه ، نه وه ننده مه رد و په ننده پی عاره نه و توژه ته نانه ت به ناوی سه رچاوه ی خویش پاک کاته وه))

نه گهرچی توژاوی و فه قیرم هینده به رزه هیممه تم
ناو نه گهر هی خوړه پیم عاره کراسم ته ر بکه م

بو ناسینی پله و پایه ی به رزی نه و شاعیره گه وره یه له وه باشت نیبه ناوړیک له شاعیرانی به ر له و بدهینه وه تا بومان روون بیته وه که له نیو مه له وانانی ده ریای هونه ر و نه ده بی ئیرانی وه کو فیرده وسی ، نیزامی ، سه نایی ، نه نوهری و سه عدی دا، بوونه حافر چ موجیزه بیکه ههروه ک باسمان کرد حافر له ده وره یه کی پر له کیشه کیش و کوشت و کوشتاری سیاسی و ئالوژی کومه لایه تی دا ژباوه و چه ند که پرت کوژرانی پادشایان و له ناوچوونی بنه ماله کانیا نی دیوه . نه و رووداوانه نه گهرچی زور شوینیان خسته تته سهر ههستی ناسک و بیر پته وی نه و شاعیره نه مره ، به لام ههر وه ک له نیوه روکی زوربه ی غه زه له کانی دا ده رده که وی ده لی شاعیر له سهر دوندی چپای هه لگورد ویستاوه و ده روانیتته شه پو لی سیلاویکی به سام که به شالوی دی و

هیندی له وهگرپراوه کانی ماموستا حقیقی

هه‌رچی هه‌یه پرایده‌دا و ده‌ییا ، به‌لام پاش ماوه‌یه‌ک هه‌میسان ژیا‌نه‌وه‌یه و هه‌لدانه‌وه . جار جار له هه‌موو شه‌ر و شو‌ر و زو‌لم و زو‌روه ئه‌مان دی ناره‌زایی خۆی به‌م جو‌ره ده‌رده‌پری :

ئه‌ی چ سو‌رئیکی ده‌بینم له گه‌رانی قه‌مه‌را
سو‌ور ده‌بینم پره‌ دنیا له شه‌ر و شو‌ر و هه‌را
که‌چه‌کان گشتی له‌گه‌ل دایه به تانه و ته‌شه‌رن
کو‌ره‌کان گشتی مه‌رامی دژی بابیان له‌سه‌را
شه‌ربه‌تی گیل و نه‌زانا‌ن له گو‌لاو و قه‌ند
قو‌وقی زانا‌یه له کاسه‌ی خه‌م و خو‌ینی جگه‌را
جده‌وه ئه‌سپی په‌سه‌ن پشته‌ی له ژیر پالانا
که‌چی هه‌ر جی‌یه ده‌چی ته‌وقی ته‌لا له ملی که‌را

ئه‌مما زو‌ر زوو دیته‌وه سه‌ر خۆ و جله‌وی ناره‌زایی هه‌لده‌نگیو‌ی له ژیر سی‌به‌ری پان و به‌رینی بی‌رو‌پروای دا ده‌حه‌سیته‌وه و هه‌ست به ئارامش و ئاسایش ده‌کا . ته‌می خه‌فه‌ت له سه‌ر دل‌ی راده‌دا . چاو هه‌لدین‌ی و ئه‌روان‌تته نووری پرشن‌گداری زاتی به‌زدان که تاریکایی به‌زاندوو‌ه و له گش لاوه شه‌وقی ئه‌داته‌وه :

من ده‌بینم له مه‌ی ئاوای موغه‌کان نووری هو‌ی
سه‌یره ، پ‌روانه چ نو‌ورئیکی ده‌بینم له کو‌ی
هه‌رچی له‌و عاله‌مه‌دا ، نووری ته‌جه‌للایه و به‌س
من نه له و باوه‌ره شل بووم و نه ده‌شبه‌م شلو‌ی

پ‌روای به پله و پایه‌ی به‌رزی ئینسانیه‌ته ، پ‌یی وایه فره له‌وه ماقوول‌تره نیشه‌جی‌ی
ئه‌م ئه‌رزه خاکیه‌ بی و زو‌ر قه‌لسه به‌وه‌ی ئه‌و سوکا‌یه‌تییه‌ی پ‌ی کراوه و با‌به ئاده‌م
به تاوان‌بار ئه‌زانی و ده‌لی :

من مه‌له‌ک بووم و سه‌رووی باغی به‌هه‌شت جیم بوو

هيندى له وهرگيږاوه كاني ماموستا حقيقي

بابه ئادهم هو بوو كه ئيستا له خهراب ئابادم
بولبولى باغى بهه شتم چ بليم نه قلى فيراق
ليړه بهو داوه وه بووم خوايه پيرسى دادم

به لام كاتى ده بينى كار له كار ترازواه و پابردوو پويوه و تازه ناگه رپته وه ، روو نه كاته
جه ماوهر و ده لى ئيستا كه چاره نووس نه و لاپه رپه ي بو هه لدائنه وه و چاره يه كي تر
نييه بزنانن خوشى سهر هم زه وييه بو كه س بهرده وام نييه و هه موومان ده بن
پوژى تالوى نهمان بچيژين .

نه گهرچى بووكى جيهان زور جوانه بشزانه
كه هم به شهرمه ژن ماره يى له كه س نايه

كه و ابو له داو و راوه گه رپى ، رق و قين له دل دهر اوږى و دهر اوږكى روون
بدوزه روه كه پاشماوه ي ژيانى به سهر خوشى و دل اوياي پيدا تپه ركه ي .

له سهر سفره ي زهمان شيريني ئاسايش په يا ناكه ي
ته ماع و كينه تالى و شوپريه هيممه ت كه بشوري
كه مه ندى راوى بارامى فرپده و ده س ده جامى مه ي
گه راوم گشتى نه و ده شته چ بارامم نه دى و گوږى

قسه ي ناشرين ناكه ، له ته ك غه در و ناحه قى دا ئاراي نييه و ده بيته خو لى بن توژى
به ر پتى دوست . گيان به خت كردن له رپى گراوى دا به گرینگ نازانى و بگره لاي
شيرينيشه .

گه ر وه كو فه رهادى فيداى بم چبوو ده بگيږنه وه
نه قلى شيرين و چيروكى دلدارى له من

هیندی له وه رگیپراوه کانی ماموستا حقیقی

بروای به لافاوی په حم و بهزه و لیبور دنی خوا هه یه و ههر بهو هیوایه وه واز له
نغدده بکدهش ناهیتنی و له سهر ئه مهش را دوارپوژی پرونتر بهدی دهکا :

سوژی شهرای کهوسهر و خوژی له بو مه یه
ئه روژش جه مالی ساقی وهک مانگ و جامی مه ی

دوژمنی ریاکارانه . به ناپاکیان ده زانی و نرخیک بو نویژ و تاعه تیان دانانی :

مه ی نوژی گیان که ، چونکه گوناھی له په رده دا
زوژ چاتره له نویژی ئه وانیه ریا ده کهن ئه و

جا

نیزه ی ژاراوی ره خنه و سهرکونه به ره و پرووی تا قمی له و شیخ و مه لایانه ئه خا وا
قسه و کرده وه یان یهک ناگریته وه و فه توای کوشتن و دهس په راندنی تاوانکاران
ده دهن به تاوانی ههر ئه و کاره ی خویمان له په ناوه ئه یکهن و لایان حه لاله :

واعیز ئه و کاره ی له ئیو میحراب و مینبهر دا ده کهن
کاتی ته نیایی له خه لوهت غه یر کاری وا ده کهن
بو م له زانای مه جلیسن پرسه ئه و ئیشکاله ی هه مه
تو به دادوهر بوچی بو خویمان له توبه ی راده کهن
په ننگه باوه ریان نه بی خویمان به روژی ئاخره ت
وا فر و فیلی له کاری حه ق ته عالادا ده کهن

ئو دوو په نگی و فیلبازی یانه که ده بینی به ئازایه تییه کی بی وینه وه که له
سهرده می ژبانی ئه وا له کهس چاوه پروان نه ده کرا ، هیرشیککی به هیزی دیکه یان ده باته
سهر و ده لی :

په ننگه پتر سه وایی نه بی روژی مه حشهری

هیندی له وهگرپراوهکانی ماموستا حقیقی

نایی حه لالی شیخی له ناوی حهرامی مه

به هانای نا هومیدانه وه دئی و مزگیننی په یابونه وهی ون بوو و هاته وهی سهر له
نوئی خوئی و کامه رانی یان پیده ده و هیواداریان ده کا به یارمه تییه کانی غه بیی :

یوسفی ون بوو هه میسان دیته که نعان خه م مه خو
خانی خه م پوژی ده بیی وه ک گوستان خه م مه خو
ئه و دله غه مگین حالی چا ده بی دوو دل مه به
ئه و سهره سه وداییه دئی روو به سامان خه م مه خو
سووپی دنیا به ئه گهر دوو پوژ به که یفی تو نه بوو
که یف و خوئی دینه وه وه ک جاری جاران خه م مه خو
تو که رازای غه بیی نازانی هومیدی به رمه ده
پشتی په رده لینه تی چاکی نیازان خه م مه خو

سهره رای ده سته نگی و نه داری وه رامی پاشایانی بو وه رگرتنی جیره و مواجب وه ک
عارفیکی رازی به قسمت ، به راشکاو ده داته وه و ده لی :

من ئابروی قه ناعت و فه قیری چلون ده به م
بیژن به شا ، پراوه ته وه جیره له و سهره

ده وله مندی له هه ژاری دا ده بیی و ههر ئه وه ش له خودا به ئاوات ده خوازی :

گه نجی فه قرم بده یه خواجه له به حری که ره مت
چونکه ئه و به خشه هوی به خته وه ری و ژینی

منه

ئه زاته گه وره یه ، ته مانی پر پیت و به ره که تی خوئی به و په ری سهر به رزی و بی
نیازییه وه برده سهر و له سووچی ماله بیده نگ وره نگ و هه ژارانه که ی دا ، دنیا ی

بهدهنگی بهرز و پهنگی تهرز له گوین بووکی بههار بهسه دان غه زهل که وهک خشل و کرمهک و سینه پز و بهر مووری زپ و زیو لهسه شان و مل و سینگ و بهروکی خو دهنوین و تروسکه تروسکیان دی ، رازنده وه و بوو به چرای پرووناکیده ری دلنی تاریک و بهله دی نا بهله دانی ریگه سی سهخت و دژواری دنیای ئالۆز و پر له مهترسی . رهوانی شاد و یادی بهردهوام لهسه ر دلان پیرۆز و پایه دار بن .

دیوانی حافظ بو یه که م جار له سالی ۱۷۹۱ ی زایینی له لایهن "ئاپ جان" ی ئینگلیسی خاوه نی چاپخانه یه که له "که لکه ته" له ژیر چاوه دیری "ئه بو تالب خان" ئه دیبی هیندی و له پرووی نوسخه ی دهست نووسی "محهمه د گوله ندام" که دوست و هاو نشینی حافظ بووه ، له چاپ درا . چاپ و بلا بوونه وه ی دیوانی حافظ بوو به هو ی ره زامه ندی حافظ دوستان . ئیتر مه یدان بو وه گرپران و لیکوئینه وه ی شیعی حافظ ئاوه لا بوو . زور له ناودارانی ئه ده بیاتی ناوخو و دهره وه دهستان دابه ئه و کاره . له نیو ئینگلیسه کاندا هیچیان وهک "گرترو دبل" که ئه وکات زوریش ناودار نه بوو ، سه رنه که وتن . ئه و ئافره ته له سالی ۱۸۹۷ ی زایینی به وه گرپرانی ۴۳ غه زه لی حافظ بو سه ر زمانه که ی خو ی دنیای ئه ده بی به ریتانیای به ته وای شاد و سه ر سوورما و کرد . شاعیره به کی تاجیکیش به نیوی "کولسوم که لیم ئوفا" بو وه گرپرانی ۲۵ غه زه لی حافظ پله ی دوکتورا وه رده گری . ئه و شانازی به وه ده کا توانیویه له دهریای به رینی هه ست و بیر ی حافظ لویچیک هه لئنجی .

هونه ر و وه گرپری کوردیش سه ره پای پیری و بی وازی به بهخت کردنی سی سالی له ته مه نی پیرۆزی ئه و سه د غه زه له ی له دیوانی حافظ هه لئزارد و هینایه سه ر زمانی کوردی و پیتشکه شی باره گای ئه ده بی کوردی کرد . من وهک کوردیکی لایه نگری هونه ر و ئه ده بیات به ش به حالی خو م شانازی به وه ده که م حافظ به کوردی له گه لم ده دو ی و پریسه کی دل م بو ده کاته وه به و هیوایه ی ته مه ن یار بی و وه گرپر ئه و کاره گرینگه به وه گرپرانی ته وای دیوانه که به ئاکام بگه یه نی و ئاسمانی ئه ده بی کورد ئه ستیره باران کا . شیوای باسه شیعی حافظ تا ئیسته له گه ل ئه م کوردیه به ۳۰ زمانی زیندوو ی دنیا وه رگه راوه ته وه و به گشتی له کتیییک دا به نیوی "حافظ به ۳۰ زبان" دا له تاران چاپکراوه .

هیندی له وه رگپراوه کانی ماموستا حقیقی

له کۆتایدا خوا راسته و خوۆشی له راست دئی . من له خوۆم پرا نه ده دی قه له م به دهسته وه گرم و پیشه کی بو ئه م دیوانه بنووسم . به لام به دوو شووتی پووتی که باوکم و به کئی له دۆستانی وه بن بالیان دام له خوۆبایی بووم و به ئه مری باجم دهستم کرد به پشکنینی کتیبان و دۆزینه وه ی برئی له راسته قینه کانی حافز و نووسینی ئه م ژياننامه یه . به قه ولی کوردی "دۆم بی و کلاش بو خوۆ بکا " چم له دهس هاتوو به بو خزمهت به باوکم کردوومه . به وه هیوایه لیم رازی بی . جا ئه گهر ئیوهش به دلتن بی خوۆزگه م به خوۆم ئه گینا ئه شی ناسر به شیعره ناسکه کانی حافز و وه رگپراوه کانی باوکم ببه خشن .

بوۆکان ۱۲ ی بانه مه پری ۱۳۷۰ ی ههتاوی ناسری حقیقی

ﷻ موعه لیم

ئهی موعه لیم، ئهی فریشته ی پرووی زهوی
ئهی سروشت و ری و رهوشتت مه عنهوی

تۆ چرای ری لئ گومانی بی گومان
تۆ قه ره ولی پۆژ و کیشکچی شهوی

دابی زانین فیری مندالان ده که ی
خاوه نی ههستی نه وهستی، ناکهوی

تۆ نه بی مندال خولن، ده خو لینه وه
ئهو لهوی ده کوتی به مستان، ئه م لهوی

تۆری وا ده گری به تۆری ماریفهت
بازی وه حشی ئه هلییه و کیوی کهوی

بو به يانى باشى دهرسى بيچوان
تا به يانى بئوچان داناكهوى

دارى خوښى كهى به بئ تو ديتته بهر
سهروى نازى، نه خلى بهر زى، نانهوى

چالى نازانى له سه ر پي كورپه مه
دلنيام، چون تو تروسكه و په رتهوى

بو خه له و خه رمانى زانين و هونه ر
هيلاه گى جي ورد و بيژنگ و كهوى

دهنگى تو نه غمهى سرووشى غه بيبييه
زهنگى تو خوشتر له سه د قاسپهى كهوى

هه ر نه تو كردووته هه ستي ژانى گه ل
هه ر نه تو چيشتووته چيژى بئ خهوى

تو كه بهر پرسى پلهى فيركردنى
تهر بيهت كه متر نييه پايهى لهوى

چاوله ده ستي تويه داىكى نيشتمان
روله كانى تهر بيهت كهى، نه سهروى

چون له ساپهى تهر بيه تدا زيندووه
دارى ئازادى و تهن و رووحى قهوى

خويندنه هوى راپه رپينى هوژه كان

ههر بهوی خه لکی زهوی چوون بو جهوی

با ههر ئی تو بی که لیمه ی کۆلنه ده ر
راپه ره، تیکۆشه، با ههر سه رکه وی

گیانه که م په ندی (حه قیقی) بگره گوئ
تا به فریات بی خودای بهرز و نهوی

□ مامۆستا عه بباسی حه قیقی، دیوانی حه قیقی، چاپی دووهم (۱۳۶۷ ک . هـ)،
لاپه ره ۹۲ و ۹۱.